

Vid gränsen

Utsikt mot senneolitikum
och äldre bronsålder i Stafsinge

Halland, Stafsinge socken och Falkenbergs stad, Stafsinge 7:1 och Arvidstorp 1:1,
Fornlämningarna RAÄ Stafsinge 129 och RAÄ Falkenberg 48

Magnus Svensson

Arkeologiska Rapporter

Stiftelsen Hallands Läns museer

2017:1

KULTURMILJÖ
HALLAND

Vid gränsen

– Utsikt mot senneolitikum
och äldre bronsålder i Stafsinge

Halland, Stafsinge socken och Falkenbergs stad, Stafsinge 7:1 och Arvids-
torp 1:1, Fornlämningarna RAÄ Stafsinge 129 och RAÄ Falkenberg 48

Magnus Svensson

KULTURMILJÖ
HALLAND

Förord

Med anledning av Falkenbergs kommuns planläggning av ett nytt handels- och industriområde inom fastigheten Stafsinge 7:1 utförde Kulturmiljö Halland ett antal arkeologiska uppdrag inom det berörda, drygt 120 000 m² stora området under åren 2008–2009. Vid den inledande utredningen påträffades fyra nya fornlämningsområden (Kadefors 2008), vars utbredning, art och omfattning närmare kunde preciseras via den påföljande förundersökningen samma år (Kadefors 2009). Med tanke på ärendets brådsakande art beslutades därefter att projektet skulle delas upp mellan två av våra antikvarier; boplatsslämningen Stafsinge RAÄ 130 och den intilliggande, sedan tidig kända stensättningen Falkenberg RAÄ 12 skulle slutundersökas under ledning av Ola Kadefors medan boplatsslämningarna Stafsinge RAÄ 129 och Falkenberg RAÄ 48 skulle slutundersökas under ledning av Magnus Svensson. Samtliga slutundersökningar utfördes under våren 2009 och de två förstnämnda avrapporterades 2011 (Kadefors 2011). Dock insjuknade Magnus Svensson och gick bort innan han hann avsluta avrapporteringen av de två sistnämnda lokalerna.

Kulturmiljö Halland väljer nu att publicera Magnus rapportmanus i stort sett i den form han efterlämnade det, dock med viss varsam bearbetning av Ola Kadefors, Linn Nordvall, Lena Bjuggner och undertecknad. Alla redovisningar, tolkningar, kommentarer och funderingar är således till all väsentlig del Magnus Svenssons ord.

Per Wranning

Halmstad, februari 2017

Hallands Länsmuseum, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2017

Arkeologisk undersökning 2009

Framsida: Rest sten (Stafsinge RAÄ 1:2) och Stomma kulle (Stafsinge RAÄ 1:1). Foto: Magnus Svensson (fotonr:2017-09-02).

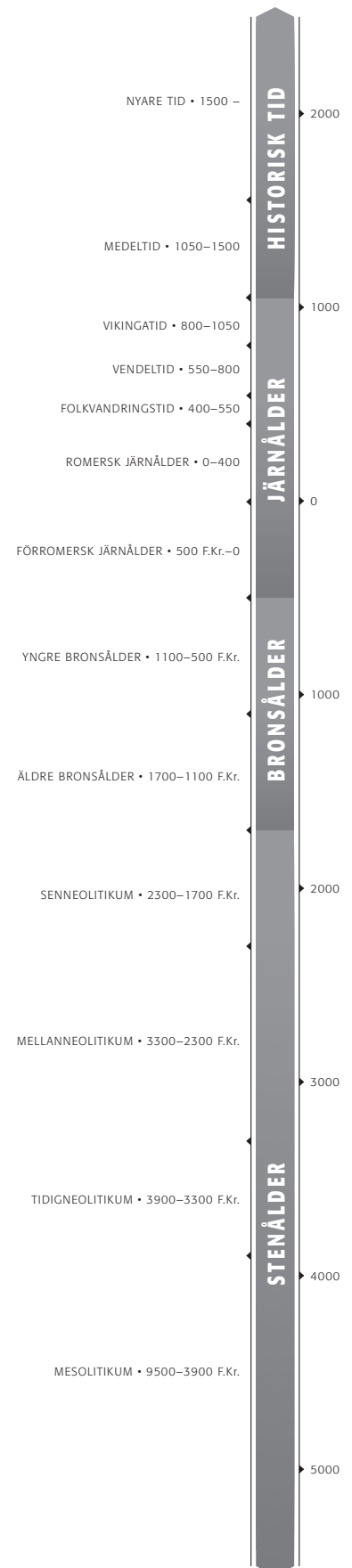
Layout: A. Andersson.

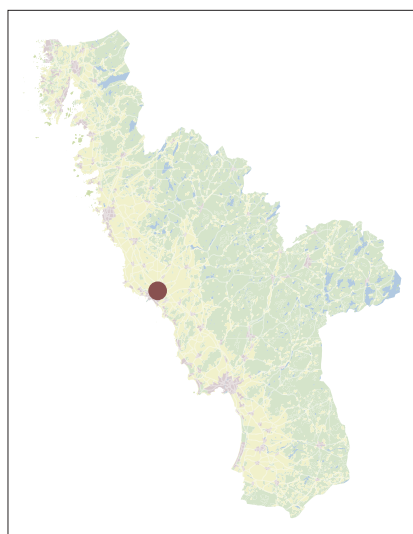
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Förord.....	4
1. Inledning.....	7
2. Bakgrund.....	9
3. Topografi och kulturmiljö.....	9
4. Bakgrund och undersökningens syfte.....	11
5. Utrednings- och förundersökningsresultat.....	12
6. Metod.....	13
7. Undersökningsresultat.....	13
7.1. Stafsinge RAÄ 129.....	13
7.1.1. Byggnadslämningar.....	15
7.1.1.1. Hus 1.....	15
7.1.1.2. Hus 2.....	17
7.1.2. Markindelningar, diken och rännor.....	19
7.1.3. Fynd.....	23
7.1.4. Prover och analysresultat.....	24
7.2. Falkenbergs stad RAÄ 48.....	24
8. Tolkning och diskussion.....	26
9. Utblick rörande de neolitiska lämningarna.....	26
Referenser.....	31
Tekniska och administrativa uppgifter.....	36
BILAGOR.....	37
Bilaga 1 Anläggningslista	
Bilaga 2 Anläggningsplan i skala 1:200	
Bilaga 3 Fältritningar i skala 1:20	
Bilaga 4 ¹⁴ C-analys	

Undersökningens läge i Halland

Figur 1. Utdrag ur ekonomiska kartbladet. Undersökningsområdena RAÄ Stafsinge 129 och RAÄ Falkenberg 48 markerade. Skala 1:10 000.

1. Inledning

Jag har i en tidigare artikel (Svensson 2006a) lyft fram området runt Ätrans och Suseåns nedre lopp som ett där en senneolitisk etablering och bebyggelseexpansion är särskilt iögonfallande. Den iakttagelsen bottnade i att en mängd för perioden karakteristiska lösfynd gjorts i trakten. Intrycket har kunnat bekräftas vid undersökningar de senaste åren då det på snart sagt varje undersökt lokal i socknarna Stafsinge, Vinberg och Skrea har framkommit boplatslämningar från denna period dit jag också räknar de närmast efterföljande århundradena under äldre bronsålder.

Halländska boplatslämningar från senneolitikum och äldre bronsålder har till för några år sedan varit relativt okända och endast i liten mån kunnat karakteriseras. På senare tid har vi dock systematiskt kunnat undersöka flera platser med bebyggelse från det aktuella tidsavsnittet. Till del är förstås mängden undersökningar och att de åsyftade lokalerna har berörts ett slumpmässigt resultat av var exploateringar ägt rum men till stor del beror de senaste årens framgångar i detta avseende också på att vi i allt högre grad har börjat få grepp om hur dessa boplatser ter sig och hur de kan undersökas. Sammantaget innebär undersökningarna att en mängd ny kunskap har genererats.

Inte minst viktigt ur ett metodiskt perspektiv är att vi idag vet att relativt stora sammanhängande ytor krävs för att periodens, i en jämförelse med till exempel den yngre bronsålderns och den äldre järnålderns lämningar, mindre iögonfallande spår ska bringas att framträda. Det krävs ett idogt handrensande efter den inledande matjordsavbaningen eftersom så här gamla anläggningar i de halländska sandjordarna är kraftigt urlakade, de ursprungligen humösa fyllningarna har mineraliserats och allt mer kommit att likna den omgivande alven. Att vi hittat dessa platser kan därför paradoxalt nog även bero på att de undersökts under en tid av året som normalt inte betraktas som gynnsam för arkeologi och i synnerhet inte för arkeologer.

Då grävsäsongen nu kommit att vara nästan året runt kommer vi till platserna på årstider när marken är blöt vilket gynnar anläggningarnas ”iakttagbarhet” (såvida de inte täcks av snö). Under sen höst, vinter och tidig vår regnar det inte bara mer utan marken torkar också långsammare. Således kan de förlängda, snarast kontinuerliga, grävsäsongerna sägas ha bidragit till kunskapsuppbyggnaden vad avser lämningar liknande dem som presenteras nedan. Att undersök-

ningen av Stafsinge RAÄ 129 inleddes den 16:e mars i frystemperatur och, ett par dagar senare, snöglopp bidrog således inte enbart till att vi slapp den värsta, och för torra årstider typiska, sanddriften som annars är en besvärande företeelse på öppna ytor i trakten, utan även att vi hade möjlighet att identifiera kraftigt urlakade anläggningar.

De föreliggande resultaten har ett stort värde eftersom nu flera närliggande undersökningar kan relateras till varandra. Vad socknarna runt Falkenberg avser har vi nu goda möjligheter att diskutera senneolitikums och den äldre bronsålderns lämningar i ett vidare landskapsperspektiv. Inom RAÄ 129 framkom också lämningar från andra perioder än den som vi huvudsakligen inriktade oss på. I föreliggande rapport presenteras även en sannolik lämning efter ett järnåldershus med en del ovanliga särdrag samt mer sentida markindelningar i form av de parcell- och ägoslagsdiken som skar över undersökningsytan.

De inledande avsnitten med bakgrund, syfte och kulturmiljö är gemensamma för båda de här redovisade undersökningsområdena (Stafsinge RAÄ 129 och Falkenberg RAÄ 48) på ömse sidor om sockengränsen mellan Stafsinge och Falkenbergs stad.

Figur 2. Från vänster syns Stafsinge nya kyrka, en rest sten (RAÄ 1:2) och Stomma kulle (RAÄ 1:1). Om man vänder sig om har man härifrån milsvid utsikt över havet och kusten söderut. Fotot är taget av Magnus Svensson mot nordost. (fotonr:2017-09-02).

2. Bakgrund

Med anledning av att Falkenbergs kommun planerar byggnation av ett nytt handels- och industriområde inom fastigheten Stafsinge 7:1 har Kulturmiljö Halland utfört en särskild arkeologisk undersökning av RAÄ 129, Stafsinge socken och RAÄ 48, Falkenbergs stad. Dessa undersökningar utfördes mellan 2009-03-16 – 2009-03-27, vid till en början mycket kall väderlek. Undersökningarna föregicks av en arkeologisk utredning (Kadefors 2008) samt av en därpå följande förundersökning (Kadefors 2009). Vid förundersökningen definierades och avgränsades fyra separata fornlämningsområden utifrån den tämligen omfattande yta som registrerats vid utredningen. Dessa fornlämningar var Stafsinge RAÄ 129, 130, 131 och Falkenbergs stad RAÄ 48.

3. Topografi och kulturmiljö, undersökning av kringliggande fornlämningar

Trakten är mycket rik på fornlämningar, såväl gravar som boplatser och lösfynd är kända i stort antal (se figur 1). Stafsinge har de senaste åren berörts av flera stora exploateringar och inte minst utredningar och undersökningar kring Väskustbanans dubbelspår och därtill hörande omläggningar av vägar har bidragit till att vi har en god uppfattning om bebyggelsens spridning. I närheten har också byggnation av industritomter och planläggning av stora områden mellan Tångakrysset och Vinbergsmotet inneburit flera arkeologiska undersökningar.

Fältet där Stafsinge RAÄ 129 och Falkenbergs stad RAÄ 48 låg är en flackt sluttande småkuperad slänt mellan en nordsydligt orienterad höjdrygg och Gruebäckens dalsänka i öster. Fältet är delvis sankt och mellan förhöjningarna finns torvfyllda svackor och små våtmarker. Enligt jordartskartan består höjdryggen av urberg som ställvis går i dagen men som oftast döljs av grus- och sandavlagringar. Enstaka fickor av morän finns längs höjdens sidor. Alven på fältet där de nu undersökta boplatserna RAÄ 129 och RAÄ 48 låg bestod av fin sand med enstaka grusiga stråk. Lämningarna inom RAÄ 129 koncentrerades till en nordsydlig förhöjning, terrängen sänkte sig österut från drygt 27 meter över havet till knappt 26,5 meter vid områdesgränsen i nordöst. RAÄ 48 låg i fältets västra ände på relativt plan mark nedanför sluttningen till den nordsydliga höjdryggen. Ytans höjd på avbanad nivå varierade obetydligt mellan 30,1 och 30,5 meter.

Både RAÄ 129 och RAÄ48 identifierades vid en arkeologisk utredning av Kulturmiljö Halland då de fördes till en och samma större boplatslämning där även det som nu benämns RAÄ130 och RAÄ 131 ingick (Kadefors 2008). I samband med förundersökningen avgränsades och definierades utbredningen för de olika ytorna och den större lämningen kom att delas i Stafsinge RAÄ 129, 130 och 131 samt Falkenbergs stad RAÄ 48 (Kadefors 2009).

Med industri- och handelsexploateringen inom fastigheten Stafsinge 7:1 försvinner utsikten österifrån mot en särpräglad kulturmiljö, den runt Stafsinge nya kyrka (figur 2). Tidigare har man sett kyrktornet sticka upp över krönet på den höjdrygg där bronsåldershögen Stomma kulle (Stafsinge RAÄ 1:1) och en rest sten (Stafsinge RAÄ 1:2) tronar. Åt söder sträcker sig längs höjden ett stråk medstensättningar och gravhögar (gravfältet Stafsinge RAÄ 3:1) (figur 3).

Inför den nya järnvägssträckningen med dubbelspår genomfördes flera boplotsundersökningar i Stafsinge socken inom ramen för Väst kustbaneprojektet, VKB (Johansson m.fl. 2001). På ett par av platserna framkom gårdslämningar från yngre bronsålder i form av hus med tillhörande, för perioden typiska, anläggningsbestånd. De likaledes frekvent förekommande mesolitiska lämningarna var betydligt mer flyktiga och uppträdde endast som spridda koncentrationer med slagen flinta. Mängderna fynd och antalet koncentrationer tyder på att höjden och dess omgivningar varit flitigt frekventerade under detta äldsta skede av traktens kulturhistoria. En mer ingående undersökning av en till synes flitigt besökt lokal från framförallt senneolitikum/ bronsåldern genomfördes på RAÄ 130 (delområde 2) inom samma projekt som den här avrapporterade undersökningen (Kadefors 2011).

För att återgå till Väst kustbaneprojektet så undersöktes inom RAÄ 116 flera hus från yngre bronsålder och inom RAÄ 127 två anmärkningsvärt stora hus från tidig- eller högmedeltid. Att de framkom på en lokal där det från kulturlager även tillvaratogs några fynd av högstatuskaraktär från folkvandringstid (en fibula från 600-talet, en dräktsnål från folkvandringstid samt en ospecificerad blytyngd) har fått grävningssledaren Pål Nicklasson att tala om en storgård med anor tillbaka till förhistorisk tid (Nicklasson 2001a:61ff, 2001b:125ff). På flera platser indikerade fynd och spridda ¹⁴C-dateringar aktiviteter under senneolitikum och äldre bronsålder men bortsett från vad som tolkades som kulturlager och ett par större gropar identifierades inga konstruktioner eller boplotsstrukturer (a.a.).

Figur 3. Skaftålsyx i bergart från Stafsinge. Tillvaratagen på gården intill Stafsinge medeltida kyrka, RAÄ 6:1. Foto Magnus Svensson. (fotonr:2017-09-03 (ovan) och fotonr:2017-09-04).

Intill platsen för Stafsinge medeltida kyrka (RAÄ 6:1) undersökte Kulturmiljö Halland våren 2008 en del av den större fornlämningen RAÄ 117 (Mattsson 2010). Undersökningen var inriktad på de senneolitiska lämningar som indikerades av fynd vid utredningen och förundersökningen. Bland annat undersöktes ett kulturlager som fyllde svackan efter ett nedsänkt golv i ett långhus från senneolitikum/äldre bronsålder. Anmärkningsvärt var det stora antalet hus från olika tider inom den begränsade ytan. Långhus kunde konstateras från tidigneolitikum, senneolitikum/äldre bronsålder, yngre bronsålder, romersk järnålder och tidig medeltid samt två grophus från tidig medeltid.

Ser vi på det historiska kartmaterialet har det här berörda fältet brukats som åker men också till bete och slätter. Vid tiden för skiftena under tidigt 1800-tal ligger marken som äng med enstaka mindre åkerlyckor. Inga bebyggelselägen går att spåra i närheten av undersökningsområdet (se fig. 10).

4. Bakgrund och undersökningens syfte

Traditionellt indelas förhistorien i sten-, brons- och järnålder. En sådan materialbetonande uppdelning kan bara grovt ange huvuddragen i utvecklingen och anses sedan länge missvisande i de flesta avseenden. Indelningen har dock haft anmärkningsvärd livskraft och till vardags anses ofta periodgränserna ha någon sorts relevans. Det är först som en följd av de senaste femton årens stora uppdragsarkeologiska boplotsundersökningar som periodgränsen mellan senneolitikum och bronsålder vid 1800 eller 1700 f.Kr. har ifrågasatts på allvar. I allt högre grad betraktas (möjligen även inkluderande senare delen av mellanneolitikum) senneolitikum och äldsta bronsålder som en period särskild från närmast föregående och närmast efterföljande.

RAÄ 129 är en lämning med en mängd stolphål där härdar, kokgropar och större gropar i stort sett verkar saknas. När vi dessutom finner en sådan i en trakt som Stafsinge där flera undersökningar berört lämningar från den här tiden men då blandade med yngre förhistoriska perioders lämningar blir det extra intressant. Direkt väster om det flacka fält där boplotsen RAÄ 129, liksom RAÄ 130 och 131 samt Falkenberg RAÄ 48, varit belägna vidtar ett höjdstråk krönt av bronsåldershögar och stensättningar. Att få möjlighet att undersöka bebyggelsens karaktär under den period som närmast föregår dessa gravars anläggande ger inblick i hur landskapet långsiktigt har brukats och förändrats.

Inför undersökningarna inom projektet så betonades värdet av att undersöka flera intill varandra liggande och, så vitt det kunde bedömas, grovt sett samtidigt brukade lokaler. Varje lokal ansågs kunna bidra med något som skärpte upplösningen i bilden av det större områdets kulturgeografi och bebyggelseutveckling.

5. Utrednings- och förundersökningsresultat

Vid utredningen identifierades en större sammanhängande fornlämningsyta inom fastigheten Stafsinge 7:1 och angränsande område på Falkenbergssidan av sockengränsen. Efter förundersökningen kvarstod fyra separata ytor med boplatslämningar där slutundersökning ansågs motiverad. Delområdena 1-3 inom projektet motsvarar RAÄ 129, 130 och 131 på Stafsinge-sidan av sockengränsen medan delområde 4, en mindre lämning på Falkenbergssidan, kom att få beteckningen Falkenberg RAÄ 48 (figur 1).

Vid den metalledetektering som utfördes inför utredningen framkom inga relevanta metallföremål. Däremot iakttofs flera koncentrationer av slagen flinta inom det större utredningsområdet. Strax nordväst om RAÄ 130 påträffades en flintskära (avbildad i Kadefors 2008) som kan dateras till senneolitikum eller äldre bronsålder. Cirka 60 meter öster om RAÄ 129:s norra ände undersöktes vid utredningen ett stolphål som inte kunde återfinnas vid förundersökningen. Vid samma tillfälle kunde konstateras att området närmast stolphålet uppvisade glest med anläggningar varför det uteslöts från fornlämningen RAÄ 129. Ej vedartsbestämt träkol från stolphålet daterades till $3\,455 \pm 45$ BP (Ua-36757) vilket kalibrerat med 2 sigma innebär 1890-1640 f.Kr. Från en härd och en grop längre bort, inom RAÄ 131 och 130, erhöles vid utredningen också dateringar till förromersk järnålder (Ua-36758; $2\,160 \pm 35$ BP) respektive äldre mesolitikum (Ua-36756; $8\,215 \pm 55$ BP) (Kadefors 2008).

Vid förundersökningen undersöktes inom RAÄ 129 ett antal stolphål i områdets norra ände. Ett jordprov innehöll några ogräsfrön samt ett par sädeskorn som dock var för fragmenterade för att bestämmas till art. Tre jordprover från delområde 2 och 3 innehöll hasselnötsskal, violfrön och mälla.

Från den härd inom Falkenberg RAÄ 48 (delområde 4), där en liten slipad miniatyryxa i flinta återfanns (Kadefors 2009), daterades träkol av ek (*Quercus*) till övergången mellan yngre bronsålder och förromersk järnålder (LuS 8551; $2\,365 \pm 50$ BP). Kalibrerat med 1 sigma motsvarar dateringen 520-380 f.Kr. Härden antogs vid förundersökningen ligga inom en huslämning eller åtminstone i anslutning till en gårdslämning. Yxan samt lämningarnas karaktär gjorde att boplatsten preliminärt daterades som först och främst från senneolitikum eller äldre bronsålder. Undersökningen av Falkenberg RAÄ 48 var därför tänkt att inriktas på det förmodade huset, det ansågs värdefullt att kunna undersöka flera små lokaler från samma tid inom ett begränsat område.

Från stolphål inom RAÄ 130 och 131 daterades träkol till äldre bronsålder respektive senneolitikum.

6. Metod

Inledningsvis banades matjorden bort över undersökningsytan på RAÄ 129. Då anläggningsbeståndet i områdets södra del, i enlighet med förväntningarna, var mycket glest beslöts att den sydöstra delen av ytan inte skulle avbanas. Undersökning av de spridda och glest förekommande anläggningarna ansågs inte kunna bidra med värdefull kunskap. På liknande sätt motiveras också att den södra halvan av området kom att prioriteras ned vid grävning, provtagning och analys. Inga prover från området söder om diket A2446 har analyserats eller sparats. Kolprover från områdets norra del kasserades eller förbrukades i samband med analys.

Att det större området öppnades innebar att vi fick klart för oss utbredningen på och regelbundenheten i det system av diken som framkom. De flesta undersökta anläggningar grävdes till hälften innan de handritades i sektion. Där det ansågs motiverat undersöktes därefter den andra halvan i några anläggningar. Endast stolphål som antogs bidra vid sökandet efter hus och sedan ha relevans för tolkningen av de båda identifierade byggnadslämningarna grävdes. En stor del av tiden gick åt till att handrensa för att hitta de kraftigt urlakade stolphålsfyllningarna. Trots årstiden drabbades vi av torka och viss sandflykt vilket gjorde att delar av ytan fick handrenas upprepat.

Liksom på Stafsinge RAÄ 129 banades den 0,3-0,4 meter tjocka matjorden på Falkenbergs stad RAÄ 48 bort och därefter mättes samtliga anläggningar in. På grund av lämningens karaktär banades inte hela det planerade området. Efter detta besökte länsstyrelsen platsen och då det kunde anses säkert att undersökningens syfte inte skulle gå att uppfylla beslöts att ingen undersökning skulle ske och att de genomförda momenten skulle rymmas inom ramen för Stafsinge RAÄ 129. Det innebär att ingen anläggning undersöktes och att typningen i tabellen nedan grundar sig på okulär besiktning vid den inledande inmätningen.

Stafsinge RAÄ 129 och Falkenbergs stad RAÄ 48 inmättes med totalstation och det digitala dokumentationsmaterialet behandlades i dokumentationssystemet Intrasis (Intrasisprojektet Stafsinge2007451S1).

7. Undersökningsresultat

Nedan redovisas först undersökningen av Stafsinge RAÄ 129 och därefter Falkenbergs stad RAÄ 48. Rapporten avslutas sedan med kapitlet *Tolkning och diskussion* där resultaten från båda lämningarna beaktas sammanfattande.

7.1. Stafsinge RAÄ 129

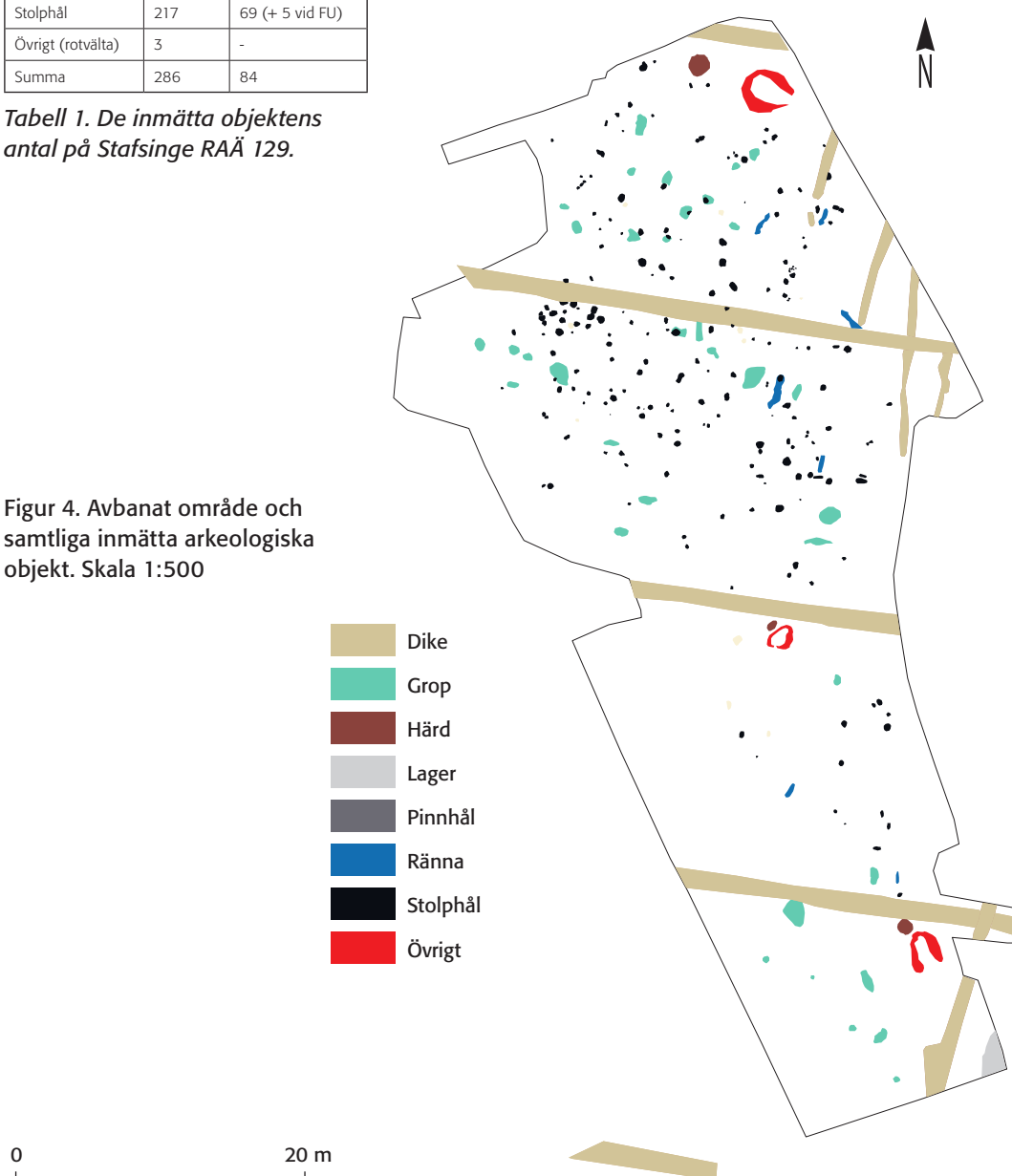
Av den 2 700 m² stora fornlämningen RAÄ 129 banades matjorden av på en 1730 m² stor yta (figur 5). 286 arkeologiska objekt mättes in, vilket inkluderar förlängningen av några diken som syntes vid anläggningsarbete utanför själva

undersökningsområdet (jfr. nedan figur 10). Anläggningarna fördelade sig enligt Tabell 1. Som vanligt är gränsdragningen mellan grop och stolphål, som ju är en liten grop, i vissa fall godtycklig varför det exakta antalet inte ska hårddras. Några objekt som mättes in som gropar ingick i husens vägglinjer på ett sätt som gör det troligt att de snarare är spår efter stolpar.

Typ	Antal	Undersökt
Dike	18	1
Grop	36	9 (+ 1 vid FU)
Härd	3	3
Lager	1	-
Pinnhål	1	1
Ränna	7	1
Stolphål	217	69 (+ 5 vid FU)
Övrigt (rotvälta)	3	-
Summa	286	84

Tabell 1. De inmätta objekternas antal på Stafsinge RAÄ 129.

Figur 4. Avbanat område och samtliga inmätta arkeologiska objekt. Skala 1:500

7.1.1. Byggnadslämningar

Undersökningens främsta syfte var att söka efter huskonstruktioner från senneolitikum och äldre bronsålder och det får därför anses som en framgång att vi lyckades hitta spåren av en tvåskeppig byggnad med sådan datering. Detta äldre hus benämndes Hus 1. I slutet av undersökningen identifierades även en yngre treskeppig byggnad med några ovanliga särdrag som följaktligen kallas hus 2.

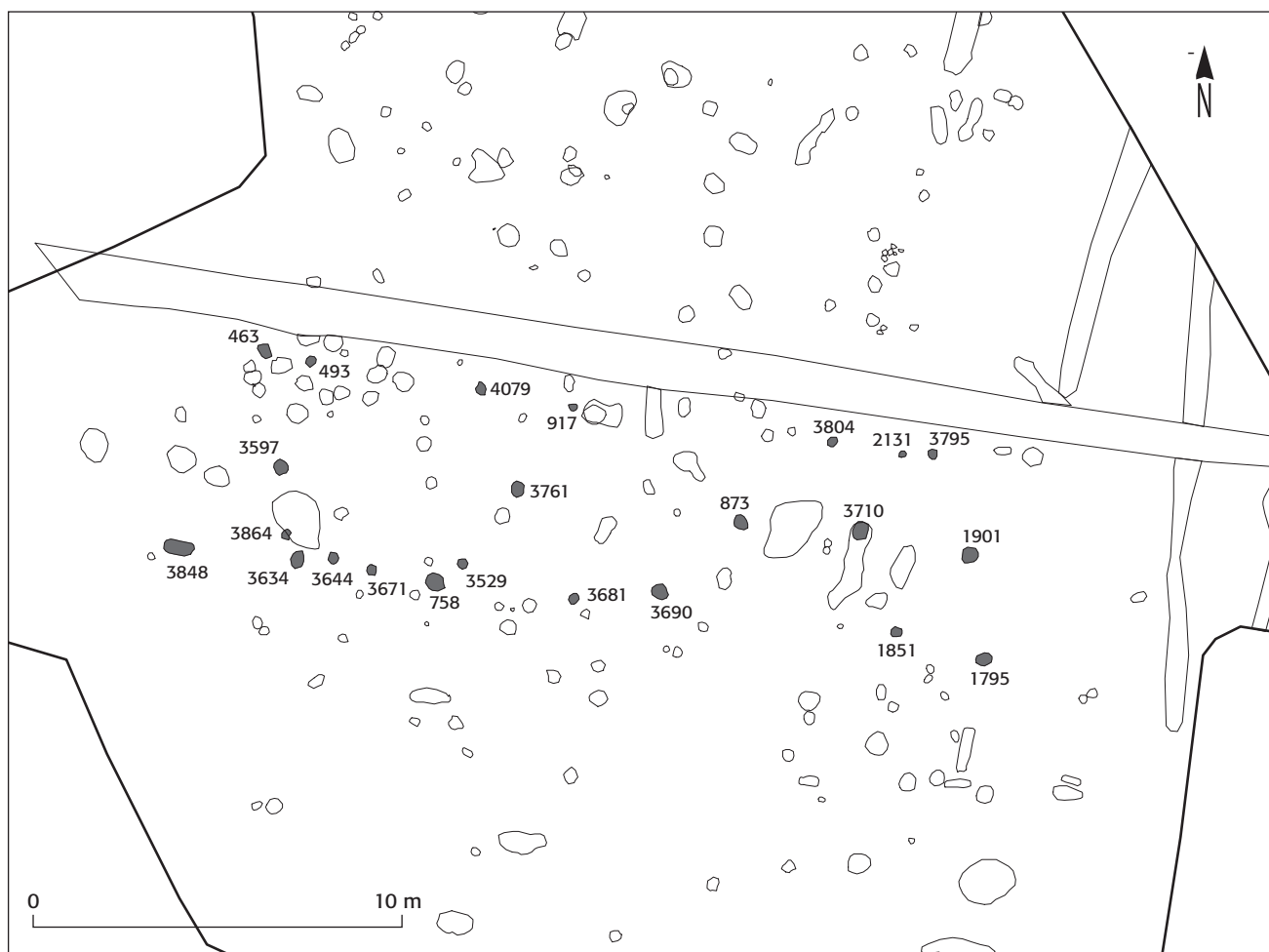
7.1.1.1. Hus 1

Form:	Rak
Typ:	Tvåskeppigt
Orientering:	VNV - OSO
Längd:	22,5 meter
Bredd:	5,8 meter
Bockbredd:	-
Takbärare:	5 st. A873, A3597, A3710, A3761, A1901
Längd mellan takbärare:	6,38 meter, 6,17 meter, 3,3 meter, 3,0 meter.
Vägglinje:	18 st. A463, A493, A758, A917, A1795, A1851, A2131, A3529, A3634, A3644, A3671, A3681, A3690, A3795, A36804, A3848, A3864, A4079
Datering:	Senneolitikum/äldre bronsålder

Den östvästligt orienterade byggnaden har varit drygt tjugotvå meter lång. Då spår av gavlarna saknas är den exakta längden svårbedömd. Konstruktionen har haft jämn bredd, med några få centimeters avvikelse har avståndet mellan ytterväggarna varierat kring 5,4 meter. Ett intressant särdrag som vi inte tidigare identifierat i de halländska huslämningarna är raden med indragna stolpar längs den södra väggen. Det är oklart om sådana också funnits längs den norra. Detta konstruktionsdrag anses förebåda de senare treskeppiga konstruktionerna och betraktas ibland som ett yngre drag vilket typologiskt skulle datera Hus 1 till yngsta senneolitikum eller bronsålder period I. I vilken mån denna konstruktionsdetalj verkligen är daterande är dock inte helt klarlagt, även i äldre senneolitiska konstruktioner förekommer indragna stolpar (se exempelvis Artursson 2005a).

23 stolphål fördes till konstruktionen, av dessa undersöktes 14. Samtliga hade från kraftigt urlakade fyllningar av grå eller humös ljusbrun sand. Enstaka anläggningar innehöll kolfnas, vedartsanalys visade på tall (*pinus*) och björk (*betula*). Mittradens djupaste stolphål, A3761, var 0,45 meter djupt. Det djupaste stolphålet var dock det efter den sydöstra hörnstolpen, A1795, som nådde 0,46 meter. I övrigt fanns flera stolphål med djup mellan 0,2 och 0,3 meter, det djupaste efter de indragna stolparna, A3529, nådde 0,15 meter. Medeldjupet på de grävda stolphålen var 0,25 meter. Inga fynd gjordes i något av konstruktionens stolphål.

Figur 5. Per Wranning undersöker och dokumenterar Hus 1. Husets stolphål markeras av små stakkäppar. Notera Stafsinge kyrka och till vänster om dennas torn, Stomma kulle. Längre till vänster kan konturen av ytterligare en gravhög anas. Foto mot väster av Magnus Svensson. (fotonr:2017-09-05).

Figur 6. Hus 1 i plan med omgivande anläggningar och frilagt (nästa sida). Skala 1:200.

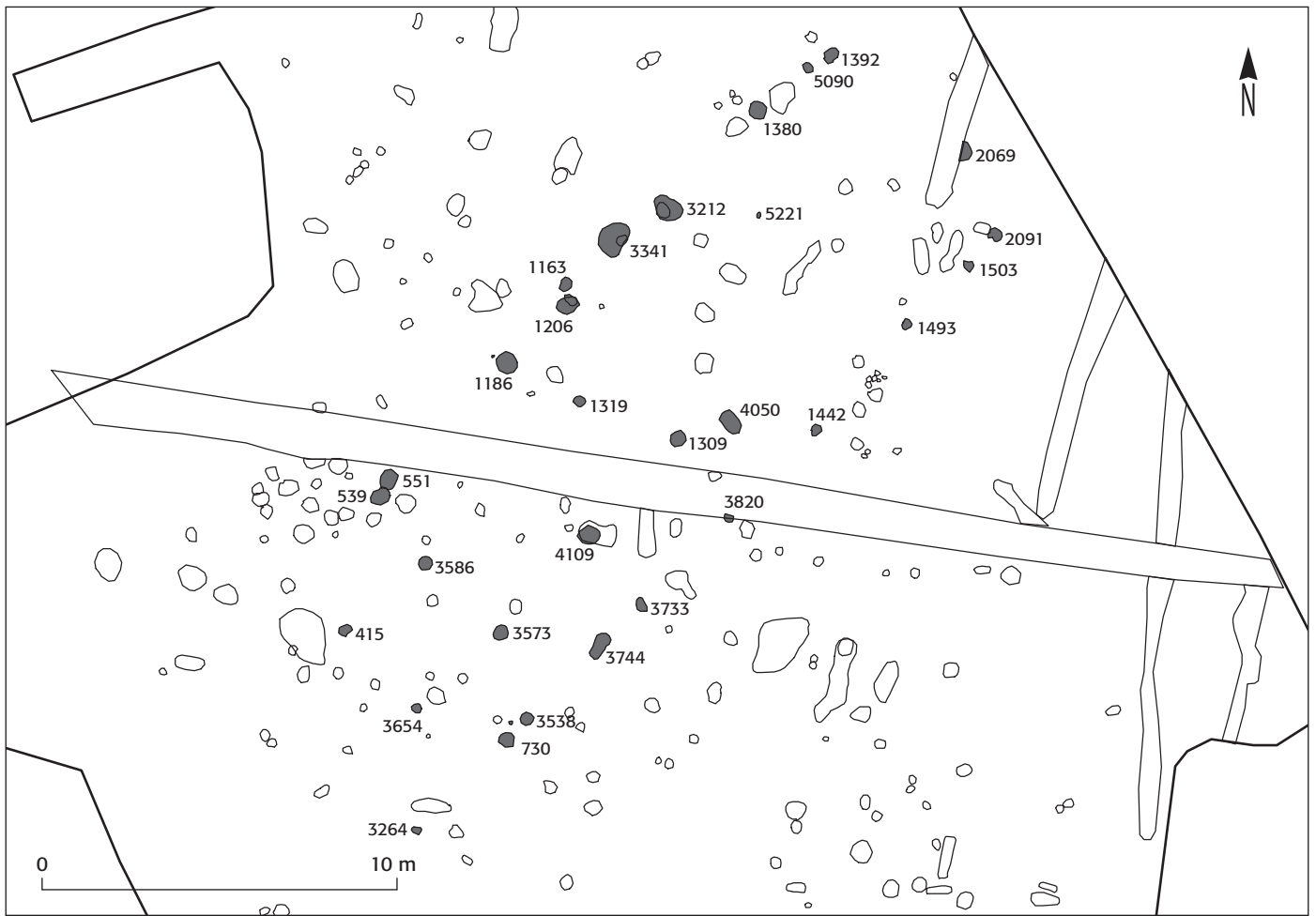

7.1.1.2. Hus 2

- Form:** Rak
Typ: Treskeppigt
Orientering: NO - SV
Längd: 25 meter
Bredd: 7,0 – 7,9 meter
Bockbredd: (två tydliga bockpar) 3,0, 2,9
Avstånd mellan bockpar: 3,0, 3,7, 3,0
Takbärare: A415, A1309, A1319, A3573, A3586, A3654, A4050, A4109, A5221
Vägglinje: A539, A551, A730, A1163, A1186, A1200, A1206, A1380, 1392, A1442, A1493, A1503, A2069, A2091, A3212, A3212, A3264, A3341, A3538, A3547, A3733, A3744, A3820, A5066, A5090, A5182, A5201
Datering: Yngre järnålder

I huset undersöktes totalt 16 anläggningar som antingen var stolphål eller gropar. Dessa anläggningar varierade i en del i djup, mellan 0,10 – 0,38 meter, och hade ett medelvärde av 0,20 meter. Samtliga stolphål i kontexten hade mörkgrå sandiga fyllningar bemängda med träkol. I några anläggningar kunde fortfarande de förkolnade stolparnas fiberriktning anas och stora mängder träkol tillvaratas. Inga fynd gjordes i anläggningar i huset.

Den i plan svagt konvexa konstruktionen har varit minst 25 meter lång och mellan 7,9 och 7 meter bred med störst bredd i den sydvästra änden. De båda bockbredder som kan mätas är 3 respektive 2,9 meter. Avståndet mellan takbärarna i den södra raden är från väster: 3,0, 3,7, 3,75 meter. Huset uppvisar ett antal dimensionella och formmässiga likheter med ett flertal halländska långhus daterade till vendeltid–äldre vikingatid, motsvarande tidsspannet 700–900-tal,

Figur 7. Hus 2 i plan med omgivande anläggningar och frilagt. Skala 1:200.

exempelvis hus 1 och hus 3 i Ösarp (RAÄ 197 Laholms lfs), hus 1 inom Slöinge RAÄ 115, hus 1 inom Söndrum RAÄ 98:2 och hus 7 inom Söndrum RAÄ 108 (Viking & Fors 1995, Johansson 2000, Wranning 2011 och Nordvall 2015). Således torde hus 2 baserat på typologiska grunder med relativt stor sannolikhet kunna dateras till yngre järnålder, vilket intressant och förbryllande nog stämmer påtagligt väl överens med ¹⁴C-dateringarna av de diken som överlagrar byggnaden (se kapitlet nedan).

En relativ datering erhöles av att stolphålet A2069 i husets nordöstra gavel skars av rännan A2051 som tillhörde det äldre systemet av diken och rännor (jfr. nedan). Stolphålet A3820 skars av det yngre diket A1234 som av allt att döma även stört bort andra anläggningar i huset.

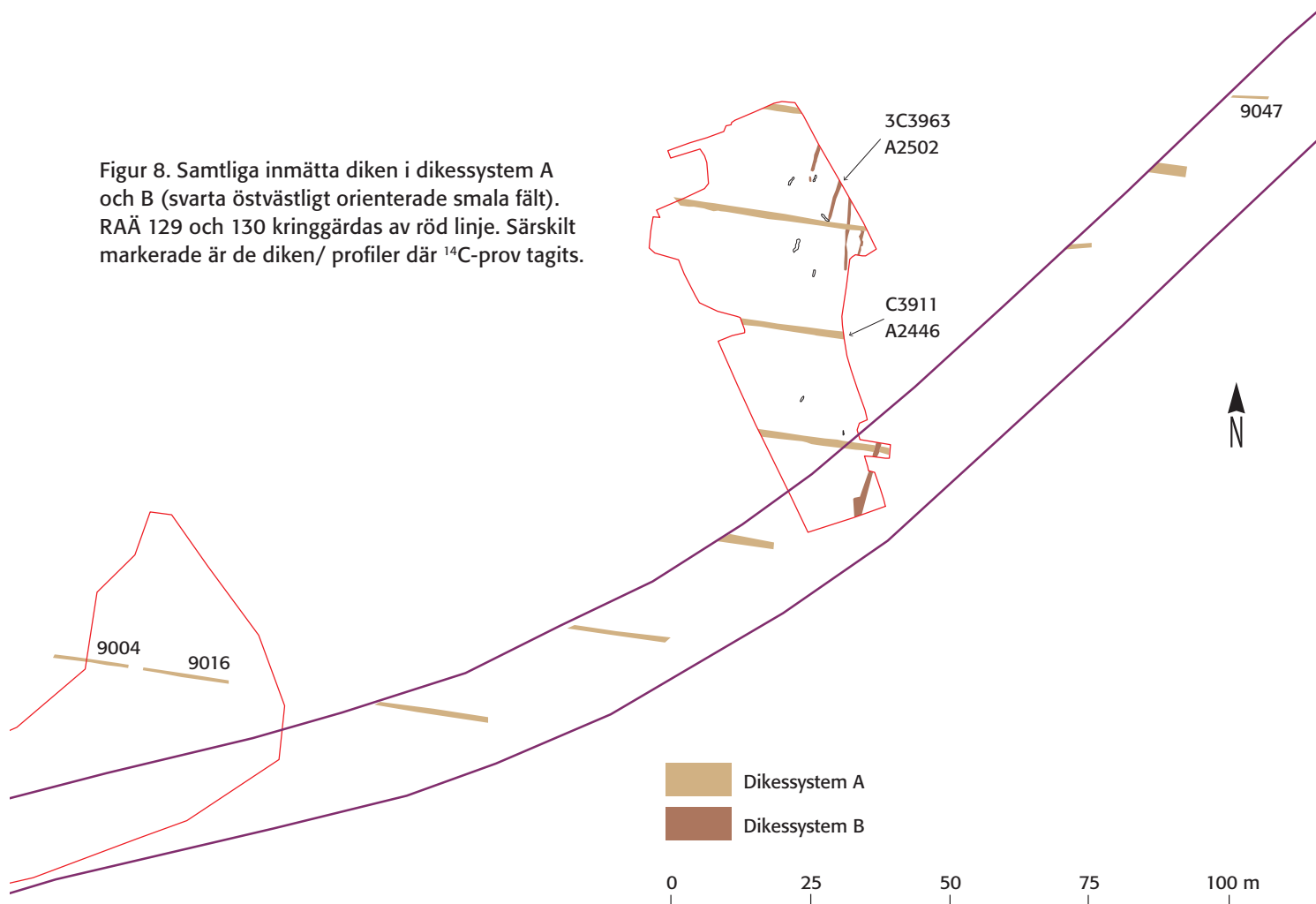
Byggnaden uppvisar ett par intressanta särdrag. Dels är den närmast nordsydliga orienteringen inte så vanlig på hus från äldre järnålder – däremot under yngre järnålder – och dels var träkolet från två stolphål som vedartsanalyserades från tall (*pinus*), vilket är ovanligt förekommande i järnålderns boplatmaterial. Gropen A1186 som sammanföll med den västra vägglinjen hade en fyllning som liknade stolphålens. Träkolet i gropen var uteslutande av ek (*quercus*). Fyllningarnas karaktär och sättet som träkolet uppträdde på (genom iakttagelse av de förkolnade stolparna) tyder på att byggnaden brunnit ned. Husets konstruktion antyder en något konvex form. Man kan möjligen ana att husets västra del är något bredare än den västra, vilket kan antyda att huset kan vara större än de uppmätta 25 metrarna.

7.1.2. Markindelningar, diken och rännor

Ett östvästligt orienterat system (benämnt A) av diken framkom vid avbaningen. Inom själva undersökningsområdet frilades fyra stycken parallella diken. Tyvärr uppmärksammades diken inte vid förundersökningen då de måste ha framträtt i de många nordsydliga sökschakten. Med ledning av vad som framkom vid undersökningen av RAÄ 129 och iakttagelser som gjordes vid byggandet av en provisorisk väg som byggdes samtidigt som undersökningen pågick, kan det dock hållas för troligt att systemet täckt hela fältet (figur 10). Denna väg möjliggjorde att diken kunde mätas in även utanför undersökningsområdet.

Dikena var på den avbanade nivån mellan 1,2 och 1,4 meter breda och låg på regelbundna avstånd 19,3-19,5 meter ifrån varandra (mätt från mitt till mitt). Djupet på det undersökta diket A 2446 uppgick till knappt en halv meter (figur 11). Samtliga diken hade ytliga, humösa, fyllningar bemängda med ljusgrå lerkladdar. Dessa översta fyllningar tolkas som sättningslager och antas härröra från ett skede när märeger spridits på fältet. De undre fyllningarna bestod av humös och, i botten, torvig sand varvad med rena sandlinser som tyder på att det stått och runnit vatten i diket.

Figur 8. Samtliga inmätta diken i dikessystem A och B (svarta östvästligt orienterade smala fält). RAÅ 129 och 130 kringgärdas av röd linje. Särskilt markerade är de diken/ profiler där ^{14}C -prov tagits.

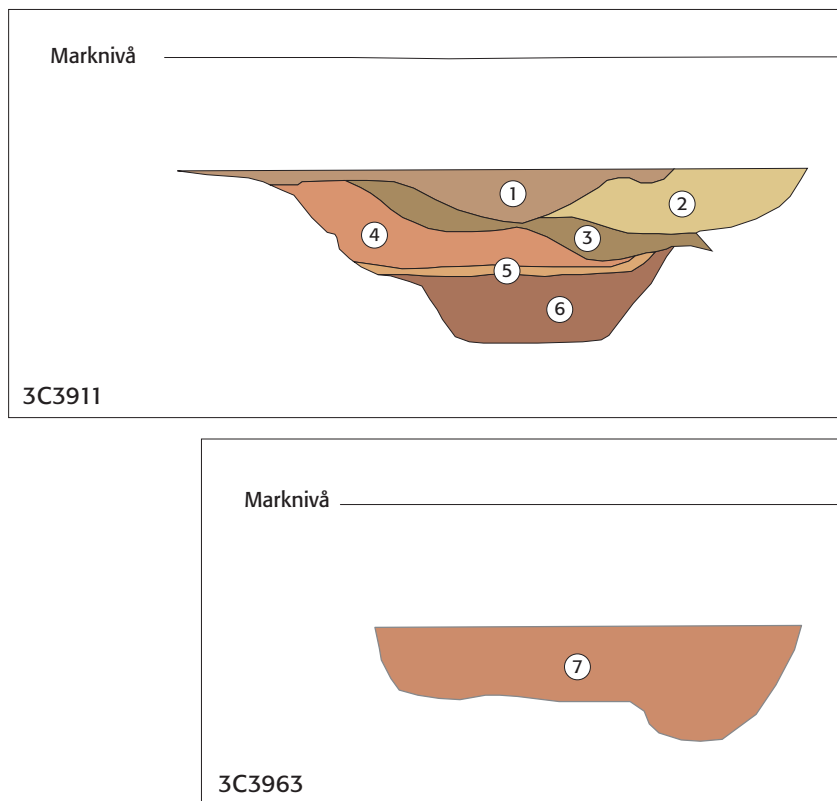

Figur 9. Sektionerna 3C3911 och 3C3963.

Lagerbeskrivning:

- 1 = Mörkbrun humös sand och siltig sand. inslag av grå lerkluddar
- 2 = Brungrå humös sand med inslag av beige sand
- 3 = Brungrå humös sand
- 4 = Mörkbrun siltig sand
- 5 = Mörkgrå siltig sand
- 6 = Varvig brun / mörkbrun / Ljusbrun humös sand och inslag av torv
- 7 = Varvig, flammig, mörk gråbrun, ngt torvig humös sand samt linser av gulbrun sand.

Mot Ö. Skala 1:20.

I ett dike inom RAÄ 129, som av riktningen och den övre fyllningen att döma ingått i systemet, iaktogs en skärva yngre rödgods från ett fat. I övrigt gjordes inga fynd med relevans för dikenas datering. Det kan dock noteras att deras riktning inte sammanfaller med sockengränsens.

Då diken i system A ansluter till indelningar som framträder på storskifteskartan (figur 10) kan de antas vara en reminiscens av en markindelning som delvis lever kvar och framskymtar vid tiden för karteringen (jfr. Connelid 2004:376f). Dikena har följt terrängens skiftningar upp och ned över förhöjningarna vilket indikerar att de sannolikt inte tjänat som avledning för vatten. De kan däremot ha fungerat som begränsningar av äldre tegar (parceller) som övergivits vid någon tidpunkt under historisk tid. Avståndet mellan diken är kring 18 meter. På en storskifteskarta från 1826 över Stafsinge och Arvidstorps byar har några av åkrarna och de i ängsmarken synliga äldre åkertegarna samma bredd. Dessa är som närmast belägna cirka 140 meter väster om undersökningsytan.

Till formen liknar A 2446 i sektion ett dike eller ränna som Pär Connelid

Figur 10. Det avbanade området inom RAÄ 129 syns till höger i bild mot bakgrund av storskifteskartan från början av 1800-talet. Dikena i dikessystem A markerade som parallella blå linjer. Såväl riktningen som avståndet mellan diken ansluter till indelningen av åkern och ängsmarken i kartans vänstra kant. Skala 1:4 000.

undersökte inom den närliggande fornlämningen Stafsinge RAÄ 120 inom VKB-projektet (Connelid 2001:13ff). Connelid menar att dessa dikens relativt goda överensstämmelse med storskifteskartans teggränser tyder på ett samband med åkermarkens äldre parcellindelning (a.a.:17).

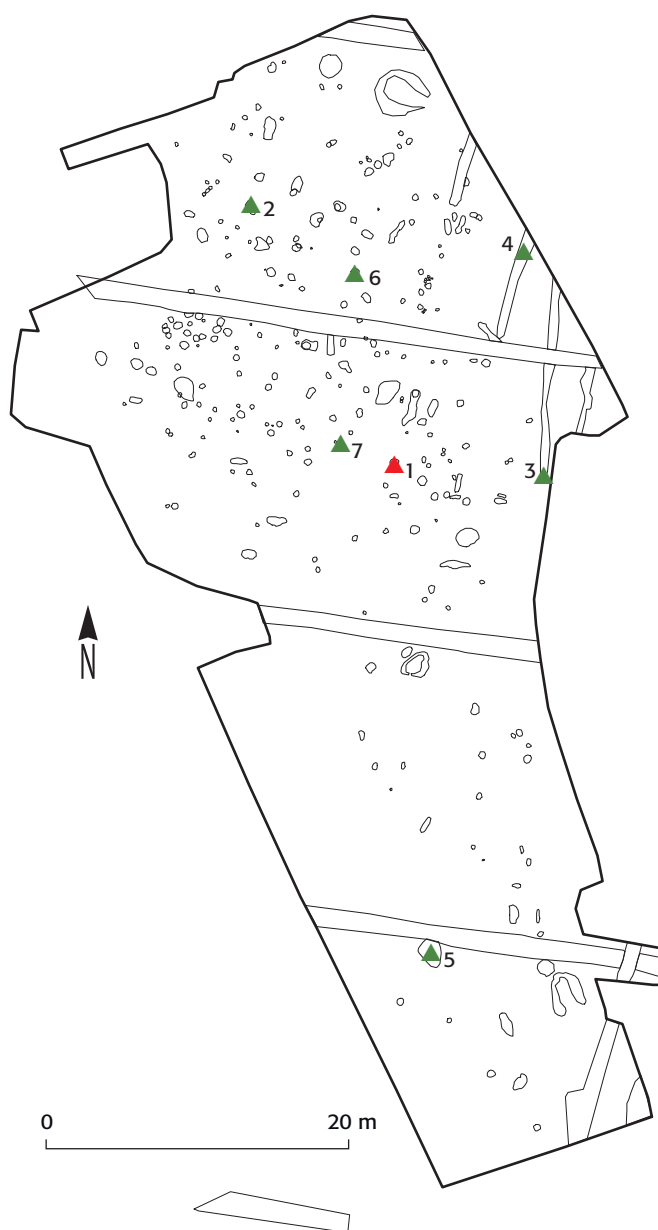
I den nordöstra änden av området framträdde ett system av nordsydligt orienterade, svagt bågformade, diken eller rännor benämnda system B (figur 13). De var betydligt smalare och grundare än de ovan redovisade diken. Eftersom de skars av ett dike i system A kan de stratigrafiskt dateras som äldre.

Tanken med att datera torv från dikenas bottnar var att få en indikation på när systemen överges, det vill säga när de inte längre underhölls utan tilläts att fyllas igen. Dessa dateringar gav ett tämligen oväntat och svårtolkat resultat. Diket A2502, som hör till dikessystem B, daterades på torv med en ^{14}C -datering till 1380 ± 50 BP. Denna dateringen kalibreras till 565–770 AD (2 sigma). Ytterligare en analys, från A2446 i dikessystem A, gav en snarlik datering. Denna torv daterades till 1390 ± 50 BP, vilket kalibrerat ger en datering till 555 – 770 AD (2 sigma). De båda dateringarna är således mycket samstämmiga. Man bör dock ifrågasätta huruvida dessa dateringar faktiskt daterar diken då de indikerar att diken börjat växa igen redan under 600 – 700 talet. Dikessystem av denna omfattning brukar dock snarast härröra från medeltid, medan exempel på folkvandringstida system av denna omfattning ej är kända i Halland. I detta sammanhang bör även påpekas att det sannolikt ej är frågan om nedfallet material från boplatzlämningar då det är torv som daterats. Till denna dateringsdiskussion bör även erinras att det till vendeltid–äldre vikingatid typologiskt daterade hus 2 överlagrades av båda dessa dikessystem och således på stratigrafisk grund bevisligen är äldre än diken. Även om den inbördes kronologiska dateringen mellan hus 2 och dikessystem A och B klarlagts så bör alltså de båda dikessystemens faktiska/kalendariska datering – såväl dess anläggande som dess övergivande – av allt att döma anses vara outredd.

7.1.3. Fynd

Fynden kunde vid rapportens färdigställande 2017 ej återfinnas. En enda skärva keramik hittades (Fnr 1). Den framkom i ett stolphål, A1887, som inte kunnat föras till någon huskontext. Den odekorerade skärvan är av en godstyp som sannolikt kan dateras till yngre bronsålder eller äldre järnålder. Det kan nämnas att det ej heller vid förundersökningen påträffades några större mängder keramik. Endast ett fynd av keramik gjordes då inom den yta som nu var föremål för slutundersökning. I sammanhanget kan dock nämnas att det vid förundersökningen även påträffades ett fynd av ett senneolitisk kärl drygt 40 meter väster om undersökningsområdet (Kadefors 2009).

Totalt påträffades vid undersökningen sex fyndposter med flinta (totalt sju objekt). Dessa fördelade sig på fem avslag (Fnr 2, 5, 6, 7), ett avslag med retusch (Fnr 3) och en kärna (Fnr 4). Kärnan var ett 63 gram tungt fragment av en oregelbunden flersidigt bearbetad avslagskärna som hittades i diket A2502. Vid förundersökningen av platsen påträffades också ett ringa antal fynd av flinta (totalt 17 objekt). Ett av dessa var dock ett spån som sannolikt kan vara av neolitiskt ursprung (ibid). Det är i sammanhanget också värt att nämna att det vid den arkeologiska utredningen av platsen påträffades en flathuggen neolitisk skära drygt 30 meter väster om undersökningsområdet.

Figur 11. Samtliga fynd påträffade under undersökningen. Röd= Keramik, Grön=Flinta. Skala 1: 500.

7.1.4. Prover och analysresultat

Från diket A1234 och rännan/diket A2051 skickades torv från bottenlagren till ^{14}C -analys. Det som då dateras är när diken inte längre underhölls utan börjar fyllas igen. Övriga tre ^{14}C -dateringar har gjorts på vedartsbestämt träkol (tabell 2).

Provnr	Anläggning	Kontext	Vedart	^{14}C -analys
3966	Dike A 2446	System A	torv	1380 ± 50
3961	Dike A 2502	System B	torv	1390 ± 50
3253	Stolphål A 1887		2 <i>betula</i> (Björk), 2 <i>quercus</i> (Ek)	-
500 005	Stolphål A 4050	Hus 2	30 <i>pinus</i> (Tall)	9185 ± 60
500 006	Stolphål A 3662	Tveksamt hus 1	3 <i>betula</i> (Björk)	7175 ± 55
500 007	Stolphål A 3690	Hus 1	1 <i>pinus</i> (Tall)	-
500 009	Stolphål A 1309	Hus 2	40 <i>pinus</i> (Tall)	9100 ± 60
500 011	Stolphål A 1309	Hus 2	40 <i>pinus</i> (Tall)	-
500 012	Grop A 1186	Hus 2	7 <i>quercus</i> (Ek)	-

Tabell 2. Vedartsanalyser och ^{14}C -dateringar från Stafsinge RAÄ 129.

7.2. Falkenbergs stad RAÄ 48

Den förmodade huslämning som motiverade undersökningen av ytan kunde inte bekräftas. Större delen av området banades av och det framkom då spridda, förmodat förhistoriska, boplatslämningar men också flera recenta nedgrävningar. I närheten har in i modern tid legat en gård sedan början av 1900-talet. Av härads-kartan att döma så har det på själva platsen tidigare legat ett uthus.

Typ	Antal
Dike	1
Grop	13
Härd	2
Ränna	7
Stolphål	54
Summa	77

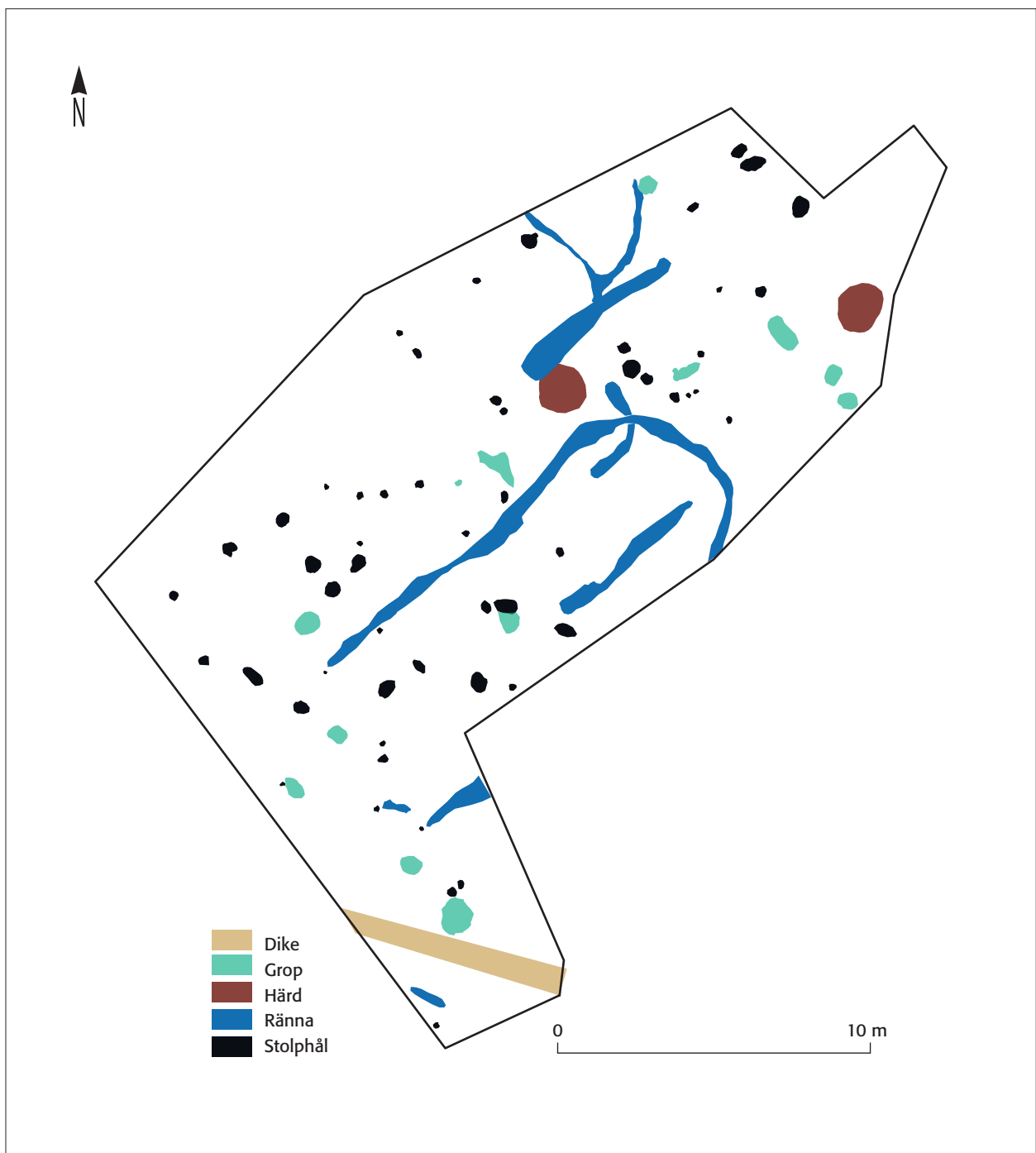
Tabell 3. De inmätta objektens antal inom Falkenbergs stad RAÄ 48. Observera att typerna bedömts vid inmätning, inga anläggningar grävdes vid slutundersökningen.

Då det stod klart att lämningen inte motsvarade förväntningarna beslöts i samråd med länsstyrelsen att ingen ytterligare undersökning skulle ske. Inga anläggningar grävdes, inga fynd tillvaratogs och inte heller togs några prov.

Från förundersökningen finns en ^{14}C -datering som inte tidigare har redovisats. Resultatet förelåg inte när FU-rapporten färdigställdes. Dateringen är gjord på träkol från den stora härd, nu inmätt som A660, där en liten bränd miniatyryxa i flinta hittades (Kadefors 2009).

Provnr	Anläggning	Vedart	^{14}C -analys
200 003	Härd A 660	<i>Quercus</i>	2365 ± 50

Tabell 4. Vedartsanalys och ^{14}C -datering från Falkenbergs stad RAÄ 48.

Figur 13. RAÄ 48, skala 1:200.

8. Tolkning och diskussion

Vid undersökningen av RAÄ 129 påträffades två huslämningar jämte ett stort antal stolphål och gropar. Dessa hus kan på typologisk grund dateras till senneolitikum (hus 1) och eventuellt vendeltid–äldre vikingatid (hus 2). Platsen innehåller mycket få fynd som kunde knytas till någon av dessa perioder. De ^{14}C - dateringar av träkol som gjordes av gav dateringar till mesolitikum, en tidsperiod som vare sig i fyndmaterialet eller bland anläggningarna alls fanns representerad. Ytterligare två dateringar, från torv i diken, gav dateringar till folkvandringstid–vendeltid. Dessa dateringar är delvis samstämmiga med den typologiska dateringen av hus 2. Dikenas vendeltida dateringar kan dock ifrågasättas då dylika dateringar av så pass omfattande dikessystem hittills ej gjorts i Halland. Dock är samstämmigheten i dateringen mellan de båda dikessystemen påfallande. Dateringar till vendeltid är överhuvudtaget ovanliga i Halland, varför dessa i någon mening är av ett stort intresse i sig. Man skall dock veta att datering av torv i botten på diken ej är en metod som prövats i någon högre grad tidigare. Det generella utfallet kan således vara svårt att validera. Exempelvis kan man tänka sig att det finns en tämligen snar nedre gräns för när metoden ens är möjlig, beroende på i vilken fas som torven är i sin nedbrytningsprocess.

9. Utblick rörande de neolitiska lämningarna

Redovisningar av hus i tekniska rapporter präglas generellt av att konstruktionsdetaljer och huslämningarnas morfologi diskuteras ingående. Byggnadernas samband med respektive boplatss övriga lämningar och hushållens relation till andra företeelser i det omgivande samhället och landskapet berörs däremot oftast endast i liten mån. Jag ansluter till detta förfarande men det bör påpekas att det snart är dags för en vetenskaplig bearbetning och mer inträngande artikel kring senneolitikum och äldre bronsålder i Falkenbergstrakten eller mer allmänt södra Halland.

För snart femton år sedan efterlyste Bengt Westergaard en mer omfattande genomgång av det neolitiska materialet från Halland (1995a:34). Såväl svårigheten att finna neolitiska hus, eller neolitiska boplatssammanhang överhuvudtaget, som den bristande kronologiska kontrollen på keramikmaterialet är sedan dess återkommande teman i tekniska rapporter och andra publikationer avseende halländska stenåldersmaterial. Ett mönster som dock börjar framträda efter Kulturmiljö Hallands och UV Västs undersökningar i södra Halland är att under senneolitikum och äldre bronsålder etableras bebyggelsen på de platser där sedan mer omfattande och intensiv bosättning återfinns under yngre bronsålder och äldre järnålder. Just den långa kontinuiteten i boplatsernas användning, att äldre bebyggelselägen sammanfaller rumsligt med yngre kan vara en anledning till att lämningar från senneolitikum och äldre bronsålder tidigare har betraktats som

svåra att finna: *De kan lätt försvinna som ett "brus" på en plats där betydligt yngre anläggningar och fynd dominerar bilden. De vaga och svårfunna boplatserna representerar sannolikt en annan boendeform än den som etableras under mitten av bronsålder.* (Lundqvist & Persson 1998:81).

Den kraftiga urlakningen av neolitiska anläggningar i de halländska sandjordarna har upprepat påtalats och är ett stort problem då det är mycket svårt att identifiera lämningarna vid torka (Westergaard 1995a och 1995b; Lundqvist & Persson 1998:72f; jfr. Anberg & Wattman 1994). På boplatser från perioderna senneolitikum och äldre bronsålder saknas i allmänhet större gropar och de många härdar och kokgropar som präglar lokaler med bebyggelse från yngre bronsålder och äldre järnålder även om enstaka undantag finns. De senneolitiska boplatser som har undersökts präglas av att få kringliggande anläggningar gått att knyta till husen och att få fynd har återfunnits i anslutning till byggnaderna. Periodens fynd härrör oftast från matjorden, kulturlagerbildningar, eller återfinns omdeponerade i yngre kontexter.

Det bör betonas att boplatsmaterial från äldre bronsålder inte påtagligt skiljer sig från det senneolitiska. Det verkar som att det boplatserelaterade fyndmaterialet under bronsålderns äldsta skede, det vill säga de århundraden som i gravsammanhang motsvarar period I och tidig period II, i alla avseenden kan karaktäriseras som senneolitiskt.

Inom många lokaler framstår den äldre bronsålderns grova brukskeramik som neolitisk till sin karaktär fortfarande under period III. Ett exempel kan tas från en undersökning i Skrea (Svensson & Connelid 2007) där en stor skärva från ett kärl återfanns i en kokgrop. Såväl den läderartade ytan, den mycket grova magringen och kärlväggens tjocklek gav ett neolitiskt intryck. Träkol med låg egenålder daterades till 2915 ± 50 BP (LuS 7043) vilket kalibrerat med 2 sigma visar att kokgropen med stor sannolikhet anlagts någon gång under tiden 1270-970 f.Kr. Två andra dateringar från ett stolphål och en härd på samma boplatser gav liknande dateringar, 2960 ± 50 BP (LuS 7041) respektive 2925 ± 50 BP (LuS 7042). Vid min bearbetning av materialet från Slottsmöllan (Halmstad RAÄ 79:1) har jag kunnat konstatera att en stor del av den grova odekorerade brukskeramiken, som inledningsvis uppfattades som neolitisk, härrör från äldre bronsålder period II och III (Westergaard & Svensson opubl. rapportmanus).

Sett till senneolitiska lämningar så har sådana framkommit på flera platser i närheten. Jag har inledningsvis påtalat den stora mängden lösfynd från perioden i trakten.

Inom Stafsing RAÄ 116 hittades flera senneolitiska fynd men inga hus kunde identifieras.

Mer intressant är en anläggning, A402, inom RAÄ 125 (i rapporten benämnt RAÄ 116 delområde 4) som betecknades som kulturlager (Hellgren 2001). Av

beskrivningen och fyndmaterialet att döma kan den drygt 5 x 3 meter stora och 0,1 meter djupa lämningen eventuellt tolkas som en halvkällare eller ett nedsänkt golv i ett senneolitiskt långhus.

En liknande lämning undersöktes mer riktat inom RAÄ 117 under våren 2008 (Mattsson 2010). Vid utredning och förundersökning tillvaratogs från anläggningen och dess närhet bland annat en triangulär, flathuggen, pilspets med urnupen bas samt för senneolitikum karakteristisk taggtrådsornerad keramik. Vid slutundersökningen hittades i den flacka sänkan en malstensunderliggare, en flintskära samt taggtråds- och vulstornerad keramik. Ett fyndinventarium som, bortsett från malstenen, är närmast identiskt med det som tillvaratogs från en liknande halvkällare i ett långhus inom RAÄ 69 i Tjärby socken vid Kulturmiljö Hallands undersökning 2007 (Wranning 2011b, 2015). I båda dessa kontexter har vi provat att analysera jordprover avseende deras innehåll av fettsyror. I Tjärby framfördes en hypotes att halvkällaren fungerat i en rök- eller torkstuga då det i botten av anläggningen framkom en långsmal härd. Även om lämningen i Stafsinge skilde sig från den i Tjärby genom att härd saknades och att golvet varit betydligt mer plant så fick samma frågeställning ledsaga analysen för att ett jämförelsematerial skulle erhållas. I proverna från de båda kontexterna eftersöktes därför indikationer på rök. Typen av analys är ännu i sin linda och då endast få prover ännu tagits är resultaten svåra att dra slutsatser utifrån. Analyserna visar dock på potential för typen av analys även från så här gamla lämningar, metoden har tidigare prövats med framgång avseende kontexter från yngre järnålder (se Isaksson i Mattsson 2010).

I det projekt som Stafsinge RAÄ 129 undersöktes inom berördes senneolitiska lämningar inom samtliga delområden. Jag har nämnt fyndet av en skära i fältets norra ände och vid avbaningen av Stafsinge RAÄ 130 framkom ett skaft från en flintdolk. Miniatyryxan från Falkenberg RAÄ 48 ska också den föras till perioden.

Från Skrea socken, söder om Ätran, har jag tidigare kortfattat sammanställt den äldre bronsålderns bebyggelse (Svensson 2006c, Svensson & Connelid 2007). I Gödastorp undersökte UV Väst tre senneolitiska grophus eller halvkällare i långhus (Westergaard 2009). Såväl senneolitiska kulturlager, troligen halvkällare, som omfattande fyndmaterial och gravar har undersökts i Årstad (Streiffert & Strömberg).

Hus II från Hästhagen i Snöstorps socken (RAÄ 96) utanför Halmstad är ett av få arkeologiskt undersökta långhus i Halland som daterats till mellanneolitikum. Det 17 meter långa och drygt fem meter breda långhuset dateras i rapporten från Hästhagen till neolitikum på typologiska grunder och mer bestämt till mellanneolitikum med ledning av fyndmaterialet på platsen. En härd daterad till äldre bronsålder överlagrade ett stolphål i lämningen. Det noteras även att samtliga stolphålsfyllningar efter huset hade en knappt synlig fyllning av ljusbrun, från

humöst material urlakad, sand (Westergaard 1995a:9f, 29). Ett drag som möjligen gör dateringen tveksam är den rundade gaveln, men det är osäkert i vad mån detta är mer precist daterande. Magnus Artursson anför detta drag som typiskt för yngre tvåskeppiga hus och menar att rundade gavlar framför allt hör till bronsålderns period I. De mellanneolitiska husen verkar generellt ha varit något smalare än de senneolitiska även om undantag finns belagt. Till intrycket av att Hus II från Hästhagen snarare ska dateras till senneolitikum är de indragna stolparna. På samma plats undersöktes en huslämning som av allt att döma inte tolkades då den inte uppmärksammas i rapporten. På typologiska grunder ska den dateras till senneolitikum eller äldsta bronsålder.

Jag berörde inledningsvis en undersökning av RAÄ 177 i Skrea som genomfördes i början av 1990-talet. En i rapporten odaterad lämning, Hus 18, kan med ledning av stolpsättningen och fynd av taggtrådsornerad keramik i närheten antas vara efter ett neolitiskt hus (Lundqvist & Persson 1998:39ff). Huset identifierades inte i fält men av planen framgår att det är av en modell som typologiskt ska föras till senneolitikum. Inga fynd gjordes i husets stolphål men ythuggna flintredskap och för perioden typisk keramik framkom såväl intill lämningen som spritt över den undersökta ytan, dock i små mängder (a.a.:73ff).

Intill Suseån undersöktes i början av 1990-talet Slöinge RAÄ 70:2 där minst ett senneolitiskt långhus framkom.

Längre söderut, också det i Suseåns dalgång, inom Getinge sn RAÄ 94 undersöktes inom samma projekt en i de flesta avseenden senneolitisk huslämning även om den formellt ska dateras till bronsålder. Lämningen utgör ett intressant exempel på den tidigare påtalade typologiskt senneolitiska bebyggelse som har varaktighet in i vad som i andra sammanhang definieras som äldre bronsålder. Gården har varit belägen på en flackt lutande avsats i en norrsluttning. I kulturlagerrester och anläggningar inom eller i anslutning till den tvåskeppiga huskroppen återfanns ett fyndmaterial som till del är av senneolitiskt slag och till del härrör från äldre bronsålder (Strömberg 1998:211ff). Två träkolsdateringar gav värden som motsvarar 1950-1680 BC respektive 1650-800 BC (kal. 2 sigma). Proven togs från stolphål i mittraden och stöder en datering till mitten av det andra årtusendet. Den närmare tidsställningen är dock problematisk då makrofossil av korn (*Hordeum*) från ytterligare ett stolphål som antogs härröra från huset daterades till yngre bronsålder, 800-410 BC (kal. 2 sigma).

Vid undersökningen av RAÄ 69 i Tjärby framkom utöver det ovan nämnda långhuset med halvkällare ytterligare en snarlik byggnad där det nedsänkta golvet dock var mer oregelbundet till sin form och dessutom betydligt grundare (Wranning 2011b).

Längre österut, i Skogaby i Veinge socken, har ett par senneolitiska hus undersökts vid Nolshögen (Svensson 2008).

Vid en undersökning i Eldsberga undersöktes ett senneolitiskt grophus. Möjligen handlar det även här om en halvkällare i ett långhus (Fors 1996).

I ett vidare perspektiv har den sydskandinaviska bebyggelseutvecklingen studerats tämligen intensivt de senaste åren. Från UV Syd och då i synnerhet Magnus Artursson har vi sett flera arbeten där husen från senneolitikum och äldre bronsålder har tolkats och satts i sammanhang (Artursson m.fl. 2003; Artursson 2005a, 2005b, 2005 c). Anna Gröhn har bearbetat senneolitisk och bronsåldersbebyggelse inom ett mindre område i södra Skåne utifrån vilket hon dragit allmängiltiga slutsatser (Gröhn 2004). De större senneolitiska husen och samhällsutvecklingen har nyligen också diskuterats av Martin Egelund Poulsen (2009). Med särskilt fokus på hus- och gårdslämningarna från området söder om Malmö har Kristian Brink bearbetat senneolitisk bebyggelse.

Brink menar att de senneolitiska gårdarna på Almhov, trots att de ligger tätt, inte ska räknas som en bybildning (Brink 2009). Poulsen menar däremot att gårdarna varit organiserade i byar under senneolitikum (Poulsen 2009).

Varför är det då viktigt att avgöra om det verkligen har förekommit huslämningar inom de enskilda lokalerna? Det kan framstå som hårklyveri att inte enkelt sätta likhetstecken mellan boplatser och förekomst av hus även när några sådana inte har kunnat iaktas. Mer permanenta bosättningar kan ha blandats med mer tillfälligt nyttjade lokaler.

Av dessa anledningar är det vanskligt att anta ett enkelt samband mellan rika fyndmaterial och begreppet boplatser utan mer utförlig analys. Det kan visa sig helt avgörande för vår förståelse av periodens lämningar om lokaler kan påvisas där det faktiskt har respektive inte har förekommit egentliga långhus.

I genomgången har jag pekat på de senaste årens undersökningar där det visat sig att det halländska bebyggelsemönstret ansluter till det allmänna i Sydskandinavien. Tätt liggande jordbruksbaserade gårdar, möjligen med inriktning på betesdrift.

Det är anmärkningsvärt att det så långt norrut som vid undersökningarna inom Svinesundsprojektet i Vestfold på den norska sidan av gränsen framkom senneolitiska långhuslämningar som till hög grad ansluter till det från Sydskandinavien kända mönstret (Rønne 2003:187ff). De geografiskt vitt spridda byggnaderna har enhetliga mått och verkar ibland närmast ha uppförts enligt samma detaljerade konstruktionsritning. Om stolphålsplaner på de yngre senneolitiska husen läggs över varandra visar det sig att flera av dem är så lika att inte bara grundplanen utan även de enskilda stolphålen kommer av överlappa med inga eller minimala förskjutningar. Detta gäller även de stolphål som ibland kan synas osystematiskt belägna ur byggteknisk synpunkt.

Intill de senneolitiska husen i Vestfold undersöktes röjningsröseområden som visar att permanenta och långvarigt brukade åkrar fanns redan vid den här tiden.

Intressant är att de nämnda norska huslämningarna omgavs av ett omfattande system med odlingsrösen daterade till samma tid, vilket är ytterligare ett belägg för att gårdarna var av permanent slag och att regelrätt jordbruk bedrevs. Makrofossil från huset i Getinge visar att det bland de odlade sädesslagen förekom nakenkorn (*Hordeum nudum*) och vete (*Triticum*, enkorn eller emmer). Kosten bestod sannolikt även till en inte så ringa del av hasselnötter, sådana skal återfanns spritt i hela lämningen i inte mindre än hälften av de fjorton analyserade proverna där även hallon återfanns.

En arbetshypotes kan vara att det har funnits bosättningar av skilda slag inom samma begränsade resursområde. På vissa gårdar har man främst varit inriktade på betesdrift och odling medan det spritt i landskapet har funnits gårdar från vilka man mer specialiserat tillvaratagit andra tillgångar. Av sådan karaktär kan de beskrivna boplatserna i Skrea vara.

Referenser

- Artursson, M. 2005a. Byggnadstradition. I: Lagerås, P. & Strömberg, B. (red.) *Bronsåldersbygd 2300-500 f.Kr.* Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet.
- Artursson, M. 2005b. Gårds- och bebyggelsestruktur. I: Lagerås, P. & Strömberg, B. (red.) *Bronsåldersbygd 2300-500 f.Kr.* Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet.
- Artursson, M. 2005c. *Byggnadstradition och bebyggelsestruktur under senneolitikum och bronsålder.* Supplement till Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet.
- Brink, K. 2009. *I palissadernas tid - Om stolphål och skärvor och sociala relationer under yngre mellanneolitikum.* Malmö museer, Arkeologienheten. Malmöfynd nr 12.
- Connelid, P. 2001. Historisk-geografiska undersökningar vid RAÄ 116 och 120. I: Johansson, N., Streiffert, J. & Wranning, P. (red.). 2001. *Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 116, 118, 120 och 122, Stafsingesöcken, Halland. Landskap i förändring volym 3.* Hallands läns museer Landsantikvarien och Riksantikvarieämbetet. (Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2001:5).

- Connelid, P. 2004. Byarna kring Falkenberg – Jordbrukslandskapet i Stafsinge, Tröinge och Skrea från vikingatiden till ca 1800. I: Carlie, L. m.fl. (red.) *Hållplatser i det förgångna. Landskap i förändring volym 6*. Hallands läns museer Landsantikvarien och Riksantikvarieämbetet. (Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2004:1).
- Fors, T. 1996. *Rostningsgropar från bronsåldern vid Eldsberga*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1996:7. RAÄ 126, Eldsberga 44:1, Eldsberga socken, Halland. Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten. Halmstad
- Gröhn, A. 2004. *Positioning the Bronze Age – in social theory and research context*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8° No 47.
- Hellgren, M. Arkeologisk undersökning vid RAÄ 116. Delområde 4. I: Johansson, N., Streiffert, J. & Wranning, P. (red.). 2001. *Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 116, 118, 120 och 122, Stafsinge socken, Halland. Landskap i förändring volym 3*. Hallands läns museer Landsantikvarien och Riksantikvarieämbetet.
- Johansson, Nils. 2000. Boplatser och fossilt odlingslandskap vid Stenstorp i Slöinge socken. Boplatser och fossilt odlingslandskap. I: Carlie, Lennart & Strömberg, Bo (red.) *Arkeologi längs väg E6/E20 i södra Halland. Del III. 1993-1996. Sträckan Kvibille-Slöinge*. UV Väst rapport 1998:21. Kungsbacka. S.96-130.
- Johansson, N., Streiffert, J. & Wranning, P. (red.). 2001. *Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 116, 118, 120 och 122, Stafsinge socken, Halland. Landskap i förändring volym 3*. Hallands läns museer Landsantikvarien och Riksantikvarieämbetet.
- Kadefors, O. 2008. *Arkeologisk utredning på Stafsinge 7:1*. Rapport över arkeologisk utredning 2008. Halland, Stafsinge socken, Stafsinge 7:1. Arkivrapport. Kulturmiljö Halland.
- Kadefors, O. 2009. *Boplatser i Stafsinge*. Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad
- Kadefors, O. 2011. *Ett stycke bronsålder – en grav och en boplatz i Falkenbergs kommun*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2011:2. Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad
- Lundborg, L. 1972. *Undersökningar av bronsåldershögar och bronsåldersgravar i södra Halland under åren 1854-1970*. Höks, Tönnersjö och Halmstads härad. Hallands museum 2, Halmstad.

- Lundborg, L. 2008. *Undersökningar av bronsåldershögar och bronsåldersgravar i södra Halland under åren 1971-2001. Del 2.* Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland. Halmstad.
- Lundqvist, L. & Persson, K. 1998. Skrea 177 – boplatz från bronsålder och järnålder. I: Lundqvist, L. (red.) *Bebyggelse och kulturlandskap. Arkeologi längs väg E6/E20 i södra Halland. Del II. 1993-1995.* Sträckan Getinge-Heberg. Riksantikvarieämbetet. (Arkeologiska resultat UV Väst Rapport 1998:1).
- Mattsson, L. 2010. *Från mesolitikum till tidig medeltid på 100 meter Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2010:4.* Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad 2010.
- Nicklasson, P. 2001a. Arkeologisk undersökning vid RAÄ 116. I: Johansson m.fl. 2001.
- Nicklasson, P. 2001b. *Strävsamma bönder och sturska stormän – Stafsinge och Halland från bronsålder till medeltid.* Almqvist och Wiksell International, Stockholm. (Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 35).
- Nordvall, L. 2015. *Albinsro. Bebyggelseutveckling från senneolitikum till idag.* Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2015:3. Arkeologisk undersökning 2011. Halland, Halmstad kommun, Söndrum socken, Trottaberg 2:2, RAÄ 108, Trottaberg, Albinsro. Stiftelsen Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland. Halmstad.
- Petersson, H. 1993. *Slottsmöllan – en statistisk och databaserad metodstudie på tidigneolitiskt keramikmaterial.* C-uppsats. Institutionen för arkeologi Göteborgs Universitet.
- Poulsen, M.E. 2009. De første «bronzealderhuse» - senneolitikums monumentale langhuse i Sydskandinavien. I: Bratli, T. (red.) *Det 10. Nordiske bronzealder-symposium.* Tapir akademisk forlag. (VITARK 6 – Acta Archaeologica Nidrosiensia).
- Runefelt, L. 2008. Svensk mosskultur som överhetsprojekt före 1886. I: Runefelt, L. (red.) *Svensk mosskultur – Odling, torvanvändning och landskapets förändring 1750-2000.* Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien. (Skogs- och lantbrukshistoriska meddelanden nr 41).
- Rønne, O. 2003. Stensrød – boplass med spor fra nøstvetfasen, senneolitikum, bronzealder og eldre jernalder. I: Glørstad, H. (red.) *Svinesundsprojektet Bind 2 – Utgravninger avsluttet i 2002.* Universitets Kulturhistoriske Museer Fornminneseksjonen, Oslo. (Varia 55).

- Streiffert, J. & Strömberg, B. 1999. Gravar och boplatsslämningar vid Sannarp. Teknisk rapport. Sannarp 1:1, RAÄ 3, Årstads socken, Falkenbergs kommun, Halland. Riksantikvarieämbetet. (Arkeologiska resultat UV Väst Rapport 1998:8).
- Strömberg, B. 1998. Getinge 94 – boplatz från senneolitikum-äldre bronsålder och romersk järnålder. I: Lundqvist, L. (red.) *Bebyggelse och kulturlandskap. Arkeologi längs väg E6/E20 i södra Halland. Del II. 1993-1995*. Sträckan Getinge-Heberg. Riksantikvarieämbetet. (Arkeologiska resultat UV Väst Rapport 1998:1).
- Strömberg, B. 2005. *Gravplats – gravfält. Platser att skapa minnen vid – platser att minnas vid*. Akademisk avhandling. Göteborgs universitet Institutionen för arkeologi. (Gotarc Series B. Gothenburg Archaeological Theses No. 35).
- Svensson, M. 2006a. Neolitikum i Halland – en forskningsöversikt. I: *Utskrift* 8. Stiftelsen Hallands läns museer/Kulturmiljö Halland.
- Svensson, M. 2006b. Neolitiskt gravskick med exempel från Halland. I: *Utskrift* 8. Stiftelsen Hallands läns museer/Kulturmiljö Halland.
- Svensson, M. 2006c. *Bronsåldersåker vi Hålldämmet*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2006:5. Halland, Skrea socken, Skrea 13:3, RAÄ 193. Halmstad
- Svensson, M. 2008. *Nolshögen – boplatz, samlingsplats och gravplats*. Halland, Veninge socken, Skogaby 4:34, RAÄ 334 och 335. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2008:3. Kulturmiljö Halland, Halmstad.
- Svensson, M. & Connelid, P. 2007. *Stenåldershärddar, en boplatz från äldre bronsålder och ett medeltida parcelldike vid prästgården i Skrea*. Arkeologisk förundersökning. Halland, Skrea socken, Skrea 23:1, RAÄ 208 och 209. Arkivrapport. Kulturmiljö Halland.
- Wattman, N. 1996. *Kärragård – boplatz och centralplats från trattbägarkultur till medeltid*. RAÄ 164, Kärragård 3:7, Laholms lfs, Halland. Hallands Läns museer, Landsantikvarien. Halmstad. (Arkeologiska Rapporter från Hallands Läns museer 1996:4).
- Westergaard, B. 1995a. *Halland Snöstorps socken Snöstorp 20:4, RAÄ 96*. Hallands Läns museer Uppdragsverksamheten. Halmstad.
- Westergaard, B. 1995b. Neolitiska hus – problem och möjligheter med exempel från Halland. I: *Utskrift* nr 4. Stiftelsen Hallands Läns museer, Uppdragsverksamheten.

- Westergaard, B. 2009. *Klockbägare i N-bygd? Senneolitiska hus i Halland*. Halland, Skrea socken, Gödastorp 3:11, del av RAÄ 223. UV Väst rapport 2009:14, Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen arkeologiska undersökningar. Mölndal
- Viking, U. & Fors, T. 1995. *Ösarp. Vikingatida och tidigmedeltida agrarbebyggelse i södra Halland*. RAÄ 197, Ösarp 1:21, 2:15, Laholms lfs, Halland. Arkeologisk undersökning 1993. Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten, Halmstad
- Wranning, P. 2011a. *Vikingatida och tidigmedeltida gårds lämningar i Söndrums kyrkby*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2010:3. Halland, Söndrums socken, Söndrum 3:8, RAÄ 98. Halmstad.
- Wranning, P. 2011b. *Tjärby Södra – Bosättning och gårdar från bronsålder och förromersk järnålder*. Människan och landskapsrummets olika dimensioner, teknisk rapport. Arkeologiprojekt utmed Väg 117, Daggarp – Skogaby. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2011:1. Halland, Tjärby socken, Tjärby 10:2, RAÄ 69. Halmstad
- Wranning, P. 2015. *Tjärby – lokala sedvänjor och långväga kontakter. Förromerska grav- och byggnadsskick ur ett halländskt perspektiv*. Hallands läns museers skriftserier NO 12. GOTARC, Serie B, Gothenburg Archaeological Theses 67

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diariernr:	431-26667-08
Eget diariernr:	2007-451
Uppdragsgivare:	Falkenbergs kommun
Utförandetid:	2009-03-16–2009-03-27
Personal:	Magnus Svensson, Per Wranning, Linn Nordvall
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon v
Höjdsystem:	RH 70
Läge:	Halland, Stafsing socken, fastighet Stafsing 7:1 och Falkenbergs stad, fastighet Arvidstorp 1:1, fornlämningarna RAÄ Stafsing 129 och RAÄ Falkenberg 48, Koordinater: Sweref 99: X=6310847 och Y=347629.
Dokumentationsmaterial:	Den digitala dokumentationen finns tillgänglig i Intrasisprojektet Stafsing2007451S1. Ritningarna har nummer: HMAK 4459:1–4 och de digitala fotografierna har nummer 2017-09:01–05. Allt dokumentationsmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.
Datering:	Senneolitikum, vendeltid.

BILAGOR

Bilaga 1

Anläggningslista

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIJUP	Dikessyste	REL_TO_OBJ
2386	Arkeologiskt objekt	Lager						0	0	0	0		0
615	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
884	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
894	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
1029	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
1221	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
1485	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
2157	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
2181	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
3472	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
2193	Arkeologiskt objekt	Utgår		X				0	0	0	0		0
1200	Arkeologiskt objekt	Pinnhål						0	0	0	0		500002
415	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,56	0,4	0,34		500002
425	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
435	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
450	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
463	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
473	Arkeologiskt objekt	Stolphål	FU AS1302					0	0	0	0		0
483	Arkeologiskt objekt	Stolphål	FU AS1314					0	0	0	0		0
493	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
502	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
510	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
521	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
530	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
539	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,38	0,38	0,12		500002
551	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,3	0,3	0,26		500002
564	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,22	0,22	0,1		0
576	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
585	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
595	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
604	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
624	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
633	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
645	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
696	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,15	0,13	0,1		0
706	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
719	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,3	0,3	0,14		0
730	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBI
740	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,28	0,28	0,08		0
750	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
758	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,3	0,3	0,25		500001
769	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
781	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
808	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
818	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
827	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
835	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
847	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
858	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Mörk-brun	Sand	0	0,6	0,4	0,12		0
873	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,44	0,35	0,26		500001
905	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
917	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
947	Arkeologiskt objekt	Stolphål	FU AS1411					0	0	0	0		0
989	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,22	0,22	0,22		0
1000	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,2	0,2	0,24		0
1009	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1018	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,5	0,5	0,16		0
1062	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,42	0,36	0,06		0
1079	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1150	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1163	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Svart	Sand	3	0,32	0,38	0,12		500002
1173	Arkeologiskt objekt	Stolphål	FU AG1507					0	0	0	0		0
1186	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	1	0,62	0,62	0,22		500002
1259	Arkeologiskt objekt	Stolphål	FU AS1400					0	0	0	0		0
1283	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,74	0,36	0,14		0
1297	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	1	0,62	0,6	0,2		0
1309	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
1319	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,3	0,3	0,14		500002
1330	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,3	0,3	0,1		0
1341	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,38	0,38	0,12		0
1353	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1363	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1380	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
1392	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	1	0,6	0,44	0,32		500002
1406	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1442	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,3	0,3	0,1		500002
1452	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,36	0,3	0,06		0
1462	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,5	0,5	0,34		0
1472	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,28	0,28	0,1		0
1493	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,48	0,48	0,22		500002
1503	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,32	0,22	0,18		500002
1540	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1549	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1558	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBI
1568	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1623	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1637	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1648	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1659	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1673	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1683	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1690	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1703	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1711	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1728	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1741	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1750	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1760	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1769	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1778	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,19	0,18	0,15		0
1787	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,2	0,2	0,16		0
1795	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Ljus-brun	Sand	0	0,46	0,4	0,46		500001
1806	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1833	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1841	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1851	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
1861	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1877	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1887	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	1	0,46	0,46	0,16		0
2018	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2027	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2043	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2069	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
2077	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2091	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
2119	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,55	0,47	0,17		0
2131	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,2	0,17	0,1		500001
2150	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2169	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,42	0,4	0,35		0
2222	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2230	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2237	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2275	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2286	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,46	0,26	0,06		0
2296	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,5	0,3	0,1		0
2306	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Mörk-brun	Sand	0	0,4	0,38	0,16		0
2316	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2324	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
2334	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBI
3128	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3136	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3143	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3182	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,6	0,4	0,28		0
3195	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3203	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3255	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3264	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
3274	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,28	0,23	0,13		0
3284	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3293	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,22	0,22	0,16		0
3304	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3312	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3320	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3359	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3373	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3383	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3393	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3402	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Mörk-brun	Sand	0	0,48	0,48	0,26		0
3414	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Mörk-brun	Sand	0	0,48	0,44	0,16		0
3452	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3465	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3483	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3520	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,4	0,3	0,36		0
3529	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,3	0,3	0,15		500001
3538	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,38	0,34	0,1		500002
3547	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Mörk-brun	Sand	0	0,2	0,2	0,12		500002
3553	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3564	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3573	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
3586	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
3597	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,47	0,43	0,32		500001
3610	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3616	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,16	0,16	0,19		0
3634	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,45	0,4	0,28		500001
3644	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,32	0,3	0,32		500001
3654	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X				0	0	0	0		500002
3662	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,26	0,25	0,22		0
3671	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,3	0,3	0,2		500001
3681	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,3	0,26	0,1		500001
3690	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,4	0,36	0,1		500001
3701	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3710	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,5	0,4	0,28		500001
3723	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3733	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,34	0,34	0,2		500002

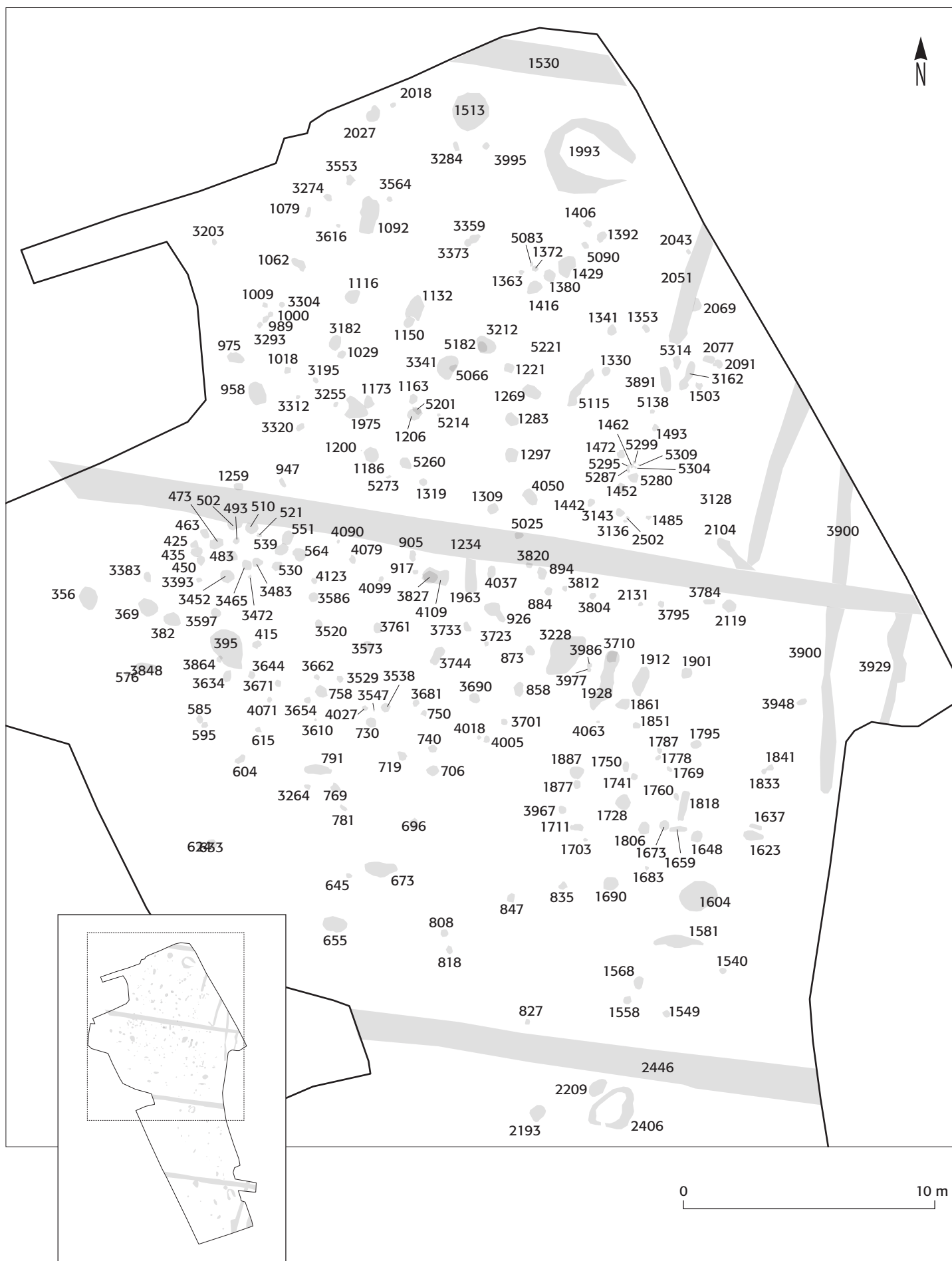
ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBI
3744	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,9	0,34	0,16		500002
3761	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,46	0,4	0,45		500001
3784	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	0	0,46	0,4	0,14		0
3795	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
3804	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
3812	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3820	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	2	0,3	0,2	0,18		500002
3864	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
3948	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3967	Arkeologiskt objekt	Stolphål				Mörk-brun	Sand	0	0,3	0,3	0,08		0
3977	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3986	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
3995	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
4005	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,26	0,26	0,14		0
4018	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,24	0,24	0,16		0
4027	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,24	0,24	0,14		0
4037	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	0	0,5	0,4	0,08		0
4050	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Grå	Sand	1	0,66	0,6	0,38		500002
4063	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
4071	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
4079	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500001
4090	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
4099	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
4109	Arkeologiskt objekt	Stolphål	3827	X		Grå	Sand	0	0,6	0,6	0,2		500002
4123	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5025	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5066	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
5083	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5090	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
5138	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5182	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
5201	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
5214	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5221	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		500002
5260	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5273	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5280	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5287	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5295	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5299	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5304	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5309	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
5314	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1372	Arkeologiskt objekt	Stolphål						0	0	0	0		0
1901	Arkeologiskt objekt	Stolphål		X		Brun	Sand	1	0,5	0,44	0,2		500001
1818	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0

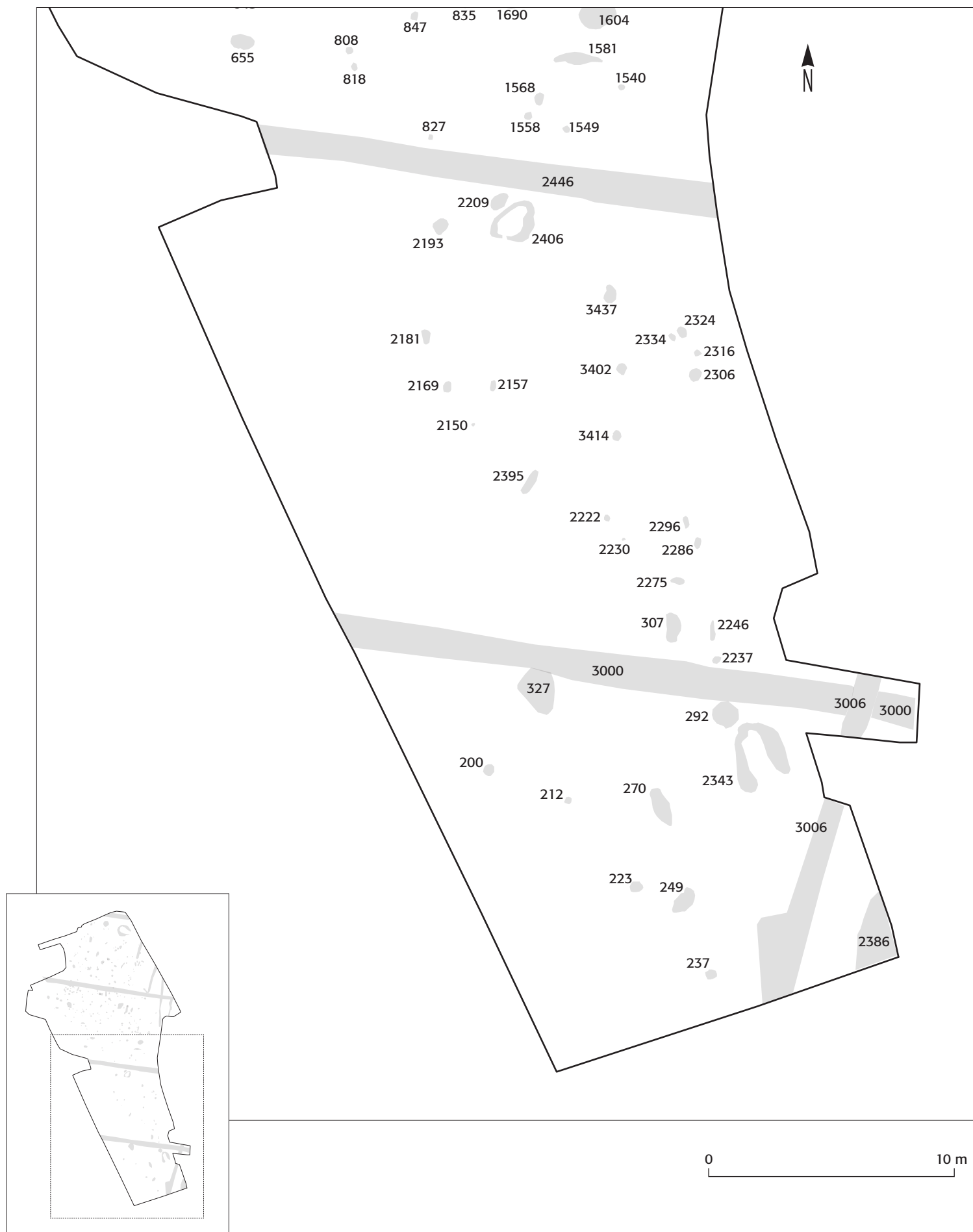
ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBJ
1928	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
2104	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
2246	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
2395	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
3162	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
5115	Arkeologiskt objekt	Ränna						0	0	0	0		0
1993	Arkeologiskt objekt	Övrigt						0	0	0	0		0
2343	Arkeologiskt objekt	Övrigt		X				0	0	0	0		0
2406	Arkeologiskt objekt	Övrigt						0	0	0	0		0
292	Arkeologiskt objekt	Härd		X				4	1	1	0,2		0
1513	Arkeologiskt objekt	Härd						0	0	0	0		0
2209	Arkeologiskt objekt	Härd		X				2	0,8	0,5	0,15		0
200	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
212	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
223	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	0,5	0,48	0,14		0
237	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	0,44	0,4	0,08		0
249	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	1,12	0,67	0,07		0
270	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	1,65	0,7	0,1		0
307	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
327	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	1,5	1,12	0,2		0
356	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
395	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
655	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
673	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
791	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
926	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	0	0	0		0
958	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
975	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1092	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	1,22	0,6	0,15		0
1116	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1132	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1206	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		500002
1269	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	0,7	0,44	0,2		0
1416	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1429	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1581	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1604	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1912	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
1963	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
382	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
369	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
3212	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		500002
3228	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
3341	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		500002
3437	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
3827	Arkeologiskt objekt	Grop						0	0	0	0		0
3848	Arkeologiskt objekt	Grop		X				0	0,86	0,4	0,26		500001
1975	Arkeologiskt objekt	Grop	FU AG1507					0	0	0	0		0
1234	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
1530	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
2051	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
2446	Arkeologiskt objekt	Dike		X				0	18,6	1,56	0,46	Dikessystem A	0

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	UNDERSÖKT		FÄRG	FYLLNINGSM	KOL	LÄNGD	BREDD	DIUP	Dikessyste	REL_TO_OBJ
3000	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
3000	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
3006	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
3006	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
3891	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
3900	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
3900	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
3929	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem B	0
2502	Arkeologiskt objekt	Dike		X				0	7,3	1,12	0,32	Dikessystem B	0
9004	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9016	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9023	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9028	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9034	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9039	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9043	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0
9047	Arkeologiskt objekt	Dike						0	0	0	0	Dikessystem A	0

Bilaga 2

Anläggningsplan i skala 1:200

Bilaga 3

Fältritningar i skala 1:20

Halland

Falkenbergs kommun

Stafsinge socken och Falkenbergs stad

Stafsinge 7:1

Fornlämningarna RAÄ Stafsinge 129

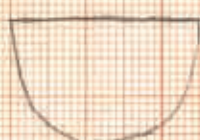
Arkeologisk undersökning 2009

696
mot V

Stolphäl

2. Gråbrun svagt
humös sand.

0,13 x 0,13 x 0,1

1462
mot V

Stolphäl

Grå svagt
humös sand.1018
mot V

Stol

0,2 x 0,2

1. Brun
humös
2. Grå

1269

740
mot V

Stolphäl

0,28 x 0,28 x 0,08

Gråbrun svagt
humös sand.1493
mot V

1186 mot V

719
mot V

Stolphäl

0,3 x 0,3 x 0,11

Brun svagt
humös sand.

Stolphäl

0,48 x 0,48 x 0,22

Grå svagt
humös sand.

Grop 0,62 x 0,62 x 0,22

Grå humös sand
med enstaka inlag
av kol.

Grop

0,7 x 0,7 x

Grå svagt
humös sand

615 UTGÅR

1442
mot V

Stolphäl

0,3 x 0,3 x 0,1

Brun svagt
humös sand.

Stolphäl

0,22 x 0,22 x 0,16

3293

Grå svagt humös sand

1000

0,22 x 0,22 x 0,16

989:

0,22 x 0,22 x 0,22

1000:

0,2 x 0,2 x 0,24

1485

1221

1330
mot V1472
mot V

Stolphäl

0,28 x 0,28 x 0,1

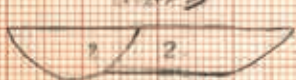
Brun svagt
humös sand1062
mot SV

Stolphäl

0,42 x 0,36 x 0,06

Grå svagt humös
sand

1341 mot V

1283
mot S

Stolphäl

0,24 x 0,36 x 0,14

1. Brun svagt humös
sand

2. Grå sand

(Stolpe med nedgräns av)

1319
mot V

Stolphäl

0,3 x 0,3 x 0,14

Grå humös sand.

Stolphäl

0,38 x 0,38 x 0,12

Grå svagt humös
sand.318
mot V

Grop

0,6 x 0,4 x 0,28

Grå svagt humös
sand

(ersätter 1059 d/1052)

1297
mot V

Grop

0,62 x 0,6 x 0,2

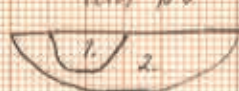
Grå humös sand
med stänk av
kol.

AS 32711 mot V

Brun, v
humös s

0,28 x 0,23 x 0,13

1029 UTGÅR

1116
mot NV

Stolphäl

0,6 x 0,4 x 0,16

1. Grå humös
sand

2. Grå sand.

AS 3616

Brun, v
humös s

0,16 D=0,14

1887
mot V

Stolphäl

Grå svagt
humös sandmed enstaka
inlag av små
kolbitar.

0,46 x 0,46 x 0,16

61092 mot V

Mörkgrå, med små
svaga humös sand,

trichol = 1

phöl
15x10,16

R!

Stafinsc

Rac 129

Ddområde 1

Ritning 1

Id 500020

09-03-19

LM/MS

AS 1163 m. N

AS 3467

$\phi 0,3$
 $\rho = 0,06$

Succ, torvig, luftnas
Kelprev!

Mörkbrun humös sand

Humö, saig, sand
Infiltrerad botten

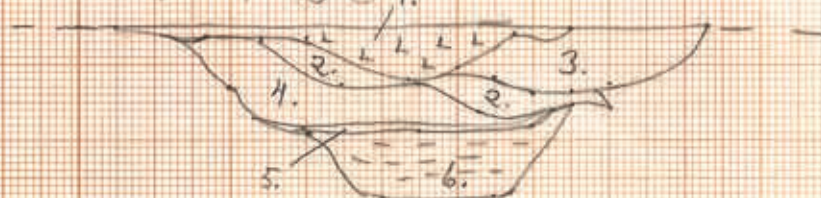
A2446

3C3911

mar Ö

Marjod/ploggning

1. = Mörkbrun humös o. silag sand, riddig m. grå
lockleddar (säckning-lager m. mängd?)

2. = Brungrå humös sand

3. = Brungrå humös sand m. inlag av beige sand (alu)

4. = Brun humös sand

5. = Mörkgrå silag sand, humös

6. = Vävning brun/mörkgrå/lyckbrun, humös sand vävat
med "utvättade" linor, inlag av torv

3C3963/

AD 2592

Marjod/ploggning

1. Vävning, flammig, mörk gråbrun, ngt torv in,
humös sand, linor med gulbrun sand (alu)

FEMAK 4459:1

AS 858 märke som kunde sand
flata i glan

profil med V

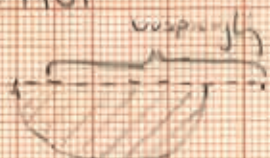
AS 873

Gulv som kunde sand
något oregelbunden kullig
något övergånad: grått, eller
(se text om de är A 1901 med en)

profil med V

A 1901

ursprungligen mörk

profil med V

övergånad,
där en över

de över 20 cm av alla

"mörk" / kunde. Allt utöver
mörkbrunt? Alla över
en 2-3 cm sand

Allt fyllt - brun, nylt flamm, kunde sand
något oregelbunden kullig

A 2119

profil med V

brun, nylt flamm,
sparsamt utskott
och övergång

En mörklagad (mörk flamm) fyllt
med en del sand och
tallare sand som är grå, nylt
något mörk

AS 2131

profil med V

brun kunde sand,
något oregelbunden
kullig (se text
om ton/lyst i
faktiska biter)

AS 884 }
AS 894 }

utgående (utgående)
mörkflammande
färg men spars
allt alla till åren

färg men utgående allt det
är en patier en mörk
utgående, eller mörkbrunt

AN 292

Härd i Söder (omöjligt S om Söder
en fl. i d.)

100 x 100 (det nylt mörk en mörk)

profil med V

□ = brun kunde sand skedd
□ = sand, nylt utgående kunde
sand

Rekt. med skedd str. en över
starkt. Tjukt. fyllt, sparsamt
bitter

Kul. mörk: 50 kuller

AG 327

"Stora graven" i Söder, omöjligt
sida i Söder

flata

unge en
100 x 100
en del utgående
sand, över
färgmörk

• Utgående, tallare fyllt utgående
utgående fyllt utgående en del utgående
färgmörk utgående utgående utgående
"Stork" fyllt utgående utgående utgående
med starkt utgående en del utgående
en del utgående utgående utgående
allt utgående utgående utgående
med utgående utgående utgående
utgående utgående utgående

• 100 x 100 en del utgående
profil utgående en del utgående
utgående utgående utgående
en del utgående utgående
en del utgående utgående
en del utgående utgående
en del utgående utgående
en del utgående utgående

A 2313 Rute i Söder, östra Söder
jaktat profil med SV.

utgående utgående
utgående utgående
utgående utgående
utgående utgående
utgående utgående

AS 1302 FU
Mkt mktva

3402 profil mit V

at (30 stg)

A 232

profil mit NV
buntes sand, vertikal/
verfälscht mit kellen

märklicher kuns
sand, ngt vertikal/
mit kellen

A 241

profil mit NV
buntes sand, dune y eng,
dann dune mit vertikal/
anhangen

3427 profil mit V

2306

märklicher kuns
sand

A 2 (30 stg)

A 223

profil mit N

märklicher kuns sand, ngt vertikal/
eigenig mit kellen

A 2209 Hesel

profil mit NV

grüner, ngt dnt, kullblender
kuns sand, lachale ed
pm floten in kellerwitten
stet.
Obs stnd in dntung

A 270 Obs fndpore märkt AGI

profil mit Vase

märklicher kuns sand, fndung,
vertikal mit kellen
Fnd an stegan flote mit x

märklicher kuns sand

A 2193 utgr. an mdt flck

A 2181 -ll-

A 2152 -ll- recent

A 2286. profil mit V

grüner kuns
sand
schmalt grüner recent

A 2189 profil mit ost

Mit kullblender kuns
sand, yren, alt svage
kuns an fndung mit
kellen. Dack fndung
anhangen in dntung
alt utgr. in hntpelt,
fndung fndung
Gr. elenktel stnd angr
an dnt in nrtung

2296 profil mit V

Gr. grüner kuns sand in dntung / kiltung
Gr. kuns, ngt vertikal sand

3414 profil mit Vasi

märklicher kuns
sand

Stefano in PAA 129

2009-03-19 PU

Ritning 2

ld 500021

R2

HMAK 4459:2

AS 3520
profil mit V

grübler humus sand
Der untere Teil ist
mit feinem, packtem sand,
verfestigt von feinem
Kies

AS 3710 profil mit Väst

grübler
humus sand
grübler
humus sand

AS

AG

AS 3597 profil mit V

grübler humus sand

AS 3784 profil mit Nuss

braun-lich
braun flammig
humus sand

AS 1795 profil mit Väst

grübler humus sand
grübler humus sand
verfestigt sand

AS profil mit V

grübler humus
sand

AS 758 profil mit Väst

braun humus sand
mit feinsten
Flussschotter
in einem
Kies

AS 3671 profil mit V

grübler humus sand
grübler, flammig
sand
starker, stark
gelb
grünlich
in einem

AS 3644 profil mit Väst

grübler humus sand
verfestigt
mit feinsten
Flussschotter
in einem
Kies

AS 3538 profil mit V

braun humus
sand

AS 3681 profil mit V

braun humus
sand

AS 3634 profil mit Väst

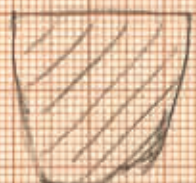
grübler humus sand
stark
verfestigt
mit feinsten
Flussschotter
in einem
Kies

AS 3690 profil mit V

braun
humus sand

AS 3761 profil mit Väst

braun/mittelmäßig
humus
sand

AS 3547 profil mit V

mittelmäßig
humus sand

AS 3662 profil mit V

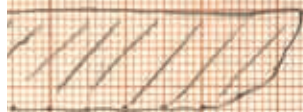

grübler
humus sand
Flussschotter
in
mit Kies

3654

ÅBÅR Helt oplyst
shading etc.

3848 profil nr N

brun haves sand, rdt
flamme. Næsten
helt pakket, jern-
utferd etc.

R.3

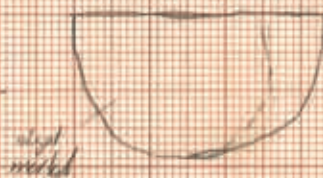
Stafsinje RÅ 129
2009-03-23
PW

Ritning 3
1050022

HMAK 4459: 3

4050

mot SV

Stolphäut

TB

Stolphäut
0,66 x 0,6 x 0,38Grö kunnäs sand,
med austaken
instäng av kol.

3820

mot NV

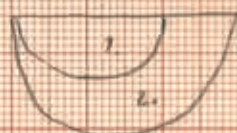
Stolphäut
Grö kunnäs sand.

Väss

3472 JGAR

1392

mot SV

Stolphäut

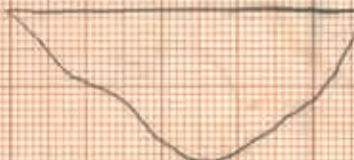
0,6 x 0,44 x 0,32

1. Grö kunnäs sand
med austaken
instäng av kol.
2. Grö sand.

Väss

926

mot SV

Grö (Stolphäut)
0,4 x 0,64 x 0,4
Grö kunnäs sand

3733

mot SV

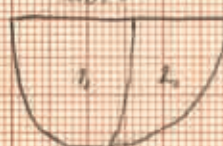
Väss

Stolphäut
0,34 x 0,34 x 0,2

Grö kunnäs sand

415

mot SV

Stolphäut

0,56 x 0,4 x 0,34

1. Grö kunnäs sand.
2. Grö sand.

TB

564

mot SV

Stolphäut

0,22 x 0,22 x 0,1

Grö stragt kunnäs sand

3744 mot NV

Väss

Ränn
0,9 x 0,34 x 0,16
Grö kunnäs sand.

4037 mot NV

Stolphäut

0,5 x 0,4 x 0,08

Grö stragt kunnäs sand

551

mot SV

Stolphäut

0,3 x 0,3 x 0,26

Grö stragt kunnäs
sand.

1503

mot SV

Stolphäut

0,32 x 0,22 x 0,18

Grö stragt kunnäs sand.

539

mot SV

Stolphäut

0,38 x 0,38 x 0,12

Grö kunnäs sand.

4109 (ersätter A 3827)

Stolphäut

0,6 x 0,6 x 0,2

Grö kunnäs sand

TB

1452

mot SV

0,56 x 0,3 x 0,06

Grö kunnäs sand.

R4

Staßsinge R₀₂ 129
Debournd 1.

Ritzung 4
Id 500023

4005
mit V

Stahl 129

926 x 0,26 x 0,14

Groß humöses sand

4018
mit V

Stahl 129

0,24 x 0,24 x 0,16

Groß humöses sand

4027
mit V

Stahl 129

0,24 x 0,24 x 0,14

Groß humöses sand

Bilaga 4

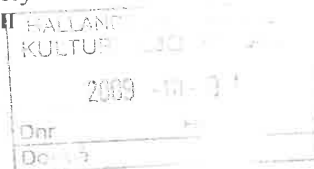
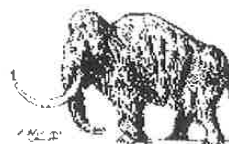
^{14}C -analys

LUNDS
UNIVERSITET

KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
Laboratoriet för ^{14}C -datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227885 Fax 046/2224830

QUATERNARY SCIENCES
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Magnus Svensson
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3, 302 43 Halmstad

Dateringsattest

Provets benämning	Lab no	Erhållen ^{14}C -ålder BP	$\delta\text{C}13$ ‰	Provmgd (mg)	Förbehandling
Falkenberg Raä 48, AH660/Lok 1	LuS 8551	2365 $\pm$ 50		2,7	HCl, NaOH
Stafsinge Raä 129, AS4050/IPK 500005	LuS 8552	9185 $\pm$ 60		2,7	HCl, NaOH
Stafsinge Raä 129, AS1309/5000 A/P 500009	LuS 8553	9100 $\pm$ 60		2,6	HCl, NaOH
Stafsinge Raä 129, AS3662/PK 500006	LuS 8554	7175 $\pm$ 55		2	xxx

Beräkningen av ^{14}C -åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (^{14}C -ålder BP). I osäkerhetsangivelsen innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard användes enligt internationell överenskommet 95% av aktiviteten hos NBS oxalsyre-standard. Alla ^{14}C -åldrar är ^{13}C -korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ -förhållandet. Detta gäller också skal av mollusker och foraminiferer. För dessa måste alltså s.k. "sea correction" göras.

Lund 2009-09-29

Göran Skog

LUNDS
UNIVERSITET

KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN

Laboratoriet för ^{14}C -datering

Sölvegatan 12, Geocentrum II

223 62 LUND

Tel. 046/2227885 Fax 046/2224830

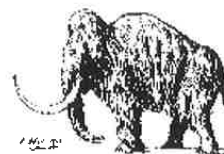
QUATERNARY SCIENCES

Radiocarbon Dating Laboratory

Sölvegatan 12, Geocentrum II

S-223 62 LUND

Sweden

Magnus Svensson

Kulturmiljö Halland

Bastionsg. 3, SE-302 43 Halmstad

Dateringsattest

Provets benämning	Lab no	Erhållen ^{14}C -ålder BP	$\delta\text{C}13$ ‰	Provmgd (mg)	Förbehandling
Stafsinge Raä 129, A2502 PK 3961	LuS 8495	1380 $\pm$ 50		>50	HCl, NaOH
Stafsinge Raä 129, A2446 PK 3966	LuS 8496	1390 $\pm$ 50		>50	HCl, NaOH

Beräkningen av ^{14}C -åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (^{14}C -ålder BP). I osäkerhetsangivelsen innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard användes enligt internationell överenskommelse 95% av aktiviteten hos NBS oxalsyre-standard. Alla ^{14}C -åldrar är ^{13}C -korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ -förhållandet. Detta gäller också skal av mollusker och foraminiferer. För dessa måste alltså s.k. "sea correction" göras.

Lund 2009-09-10

Göran Skog

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se

